

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

***Неологічний простір англomовного дискурсу COVID-19:
перекладацький вимір***

Допущено до захисту «__» _____ 2021 р.

Зав. каф. германської філології ____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:

студ. групи ПР.м-01

Коваленко Альона Ярославівна

Науковий керівник:

канд. філол. наук, проф.

Кобякова Ірина Карпівна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 АНГЛОМОВНИЙ ДИСКУРС COVID-19 ЯК АКТУАЛЬНА ФОРМАЦІЯ В СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ НОВОЇ НОРМАЛЬНОСТІ...	7
1.1 Базові підходи до інтерпретації терміна «дискурс» як нової лінгвофілософської парадигми.....	7
1.2 Конститутивні аспекти теоретичної ідентифікації англomовного дискурсу навколо питання коронавірусу.....	12
1.3 Неологізми як особливий мовний матеріал дискурсу COVID-19 у ракурсі лінгвістичних і перекладознавчих студій.....	19
РОЗДІЛ 2 МОВА Й ПАНДЕМІЯ КОРОНАВІРУСУ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НЕОКОВІДИЗМІВ.....	33
2.1 Структурно-семантичні параметри неолексем коронавірусної тематики й труднощі їхнього перекладу.....	33
2.2 Пандемічна неofраземіка як особливий перекладацький виклик.....	47
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ ІНКОРПОРАЦІЇ НЕОКОВІДИЗМІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ Й ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ.....	59
3.1 Полікомпетентнісна цінність інтеракції студентів з неологічним простором англomовного дискурсу COVID-19.....	59
3.2 Основні засади інкорпорації неокovidизмів за навчальною теорією конективізму.....	62
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
РЕЗЮМЕ (SUMMARY).....	84
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

Мова інтерпретує світ, номінуючи нові феномени, що відбуваються в суспільстві. Пандемічна ситуація спричинила появу безпрецедентної хвилі нових слів, стійких словосполучень, нових значень раніше наявних слів, що позначають актуальні об'єкти й феномени – неологізмів [41, с. 111–112]. Новизна цієї мовної віхи може відображати актуальні лінгвістичні й соціальні тенденції, що зрештою вимагають від перекладача пошуку й аналізу шляхів репрезентації інноваційних лінгвістичних одиниць у мові-реципієнті.

У науковій дискусії відповідні дослідження передусім зосереджені на аналізі словотворчих процесів, залучених у формуванні коронавокабуляра (О. Бабелюк, Л. Дідух, А. Хайдерк, К. Акут, А. Зрігує), метафоричної діагностики нової нормальності (К. Красницька, Н. Степанюк, Н. Долусова, А. Гаддад, С. Монтеро-Мартінез), соціолінгвістичної специфіки феномена коронакультури (І. Алексєєва, Є. Галицька, Т. Чаюк, Дж. Малдональдо, А. Ройг-Мерін) тощо.

Питання англо-українського перекладу неологізмів системно розглядалися в розвідках В. Карабана, Н. Білоус, Н. Новохатської, А. Погорілої, О. Селіванової, І. Довженко, Л. Дячук, Т. Терещенко та інших. Оскільки англomовний дискурс навколо COVID-19 є досить новою цариною дослідження, наукова дискусія щодо англо-українського перекладу неоківідизмів перебуває на стадії розгортання.

Актуальність теми роботи пояснюється стрімким збагаченням англійської мови неоківідизмами, які маркують нові номінативні потреби й мовні тенденції в умовах безпрецедентного впливу пандемії коронавірусу, що зумовлює важливість пошуку способів їхнього перекладу. Крім того, особливості функціонування таких мовних одиниць можуть розглядатися як лінгвістичні детермінанти мовної свідомості в період глобальної пандемічної напруги. Пошук й аналіз шляхів перекладу неоківідизмів, що відображають нові

поняття й настрої громадськості, можуть сприяти фіксації змін, привнесених пандемією коронавірусу, й консолідації мовних спільнот.

Об'єктом пропонованого дослідження є англomовні неологізми, що були утворені або зазнали семантичних змін як лінгвістична відповідь на події пандемії коронавірусу (неоковідокон); **предметом** – особливості функціонування неоковідизмів в англomовному дискурсі COVID-19 й труднощі англо-українського перекладу неоковідокону, а також шляхи їхнього вирішення.

Матеріалом дослідження стали англomовні повідомлення фахівців у сфері політики, економіки й епідеміології, спрямовані на інформування індивідів щодо подій, привнесених пандемією коронавірусу, новини відповідної рубрики на провідних англomовних (британських) інформаційних майданчиках, інфографіка з основоположними правилами в період пандемії, а також переклад окреслених дискурсивних фрагментів на українську мову (доробок авторки дослідження).

Мета роботи полягає в детермінуванні неоковідокону з позицій перекладу на основі пошуку й аналізу шляхів репрезентації англomовних неоковідизмів українською мовою з урахуванням їхніх структурно-семантичних особливостей, а також визначення методичних орієнтирів інкорпорації неоковідизмів в академічні контексти навчання іноземної мови й перекладу.

Досягнення поставленої мети дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) дати визначення англomовному дискурсу COVID-19 як новому комунікативно-когнітивному продукту;
- 2) проаналізувати лінгвальну специфіку неологізмів як особливих компонентів дискурсу COVID-19, а також підходи до їхнього перекладу;
- 3) визначити лінгвальні тенденції й роль англomовних неоковідизмів як мовної відповіді на пандемічну напругу;
- 4) ідентифікувати шляхи репрезентації інноваційних мовних одиниць англomовного дискурсу COVID-19 у мові перекладу з урахуванням їхньої типологічної приналежності;

5) детермінувати основні чинники, що полегшують або ускладнюють процес англо-українського перекладу неологізмів;

б) обґрунтувати доцільність й релевантні методичні стратегії інкорпорації неологізмів в академічні конективні контексти.

Для вирішення окреслених завдань було використано комплекс **методів** дослідження, а саме: *індуктивний метод* для встановлення загальних лінгвальних особливостей неологізмів й тенденцій мовної свідомості, маркованих ними; *аналізу й синтезу* для інтерпретування надбань у науковій дискусії з тематики дослідження; *компаративний метод* для визначення потенціалу різних шляхів перекладу неологізмів й диференціальних ознак дискурсу й тексту; *критичний дискурс-аналіз* для встановлення кореляцій дискурсивних інтенцій з соціальним контекстом пандемії коронавірусу; елементи *контекстуально-інтерпретаційного* методу як знакового посередника дискурсу; *перекладацький аналіз* для встановлення системних характеристик вихідних і цільових повідомлень; *структурно-семантичний аналіз* для визначення словотвірної моделі інноваційної мовної одиниці тощо.

Теоретична значущість роботи обґрунтовується спрямованістю результатів дослідження на верифікацію й розширення наявних у науковій дискусії положень щодо неологічних процесів й шляхів перекладу неологізмів. Результати роботи роблять вагомий внесок у теорію перекладу, словотворення і неологію англійської мови, а також у соціолінгвістику.

Практичне значення роботи полягає в тому, що отримані результати пропонованого дослідження можуть бути використані на заняттях із практики перекладу з англійської мови (для розгляду труднощів перекладу неологізмів), лексикології (під час інтерпретації лінгвальних особливостей інноваційних мовних одиниць), стилістики (здійснюючи предметну діагностику метафор й каламбурів), у спецкурсах із практики перекладу текстів медичної, економічно-політичної тематики тощо. Дотепер питання шляхів перекладу неологізмів як особливого мовного пласту не досліджувалося, що зумовлює **наукову новизну** пропонованої роботи.

Окремі результати дослідження знайшли **апробацію** в науковій статті “Language and the COVID-19 Pandemic: Translation of English Coronavirus-related Neologisms into Ukrainian” (прийнято до друку у фаховому виданні України з філологічних наук «Закарпатські філологічні студії», випуск №19/2021); у тезах доповіді «Мовна свідомість та пандемія коронавірусу: специфіка функціонування й перекладу англomовних нековідизмів» (опубліковано в матеріалах XI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Перекладацькі інновації», березень 2021 р., м. Суми); науковій розвідці «Потенціал медіаосвітніх елементів у методичній канві конективного навчання іноземної мови» (опубліковано в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні проблеми розвитку філологічних наук у сучасному полікультурному просторі», 19–20 червня 2020 р., м. Київ).

Подана робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи – 91 сторінка.

РОЗДІЛ 1

АНГЛОМОВНИЙ ДИСКУРС COVID-19 ЯК АКТУАЛЬНА ФОРМАЦІЯ В СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ НОВОЇ НОРМАЛЬНОСТІ

1.1 Базові підходи до інтерпретації терміна «дискурс» як нової лінгвофілософської парадигми

У сучасній лінгвістиці однією із пріоритетних парадигм є когнітивно-дискурсивна, спрямована на ідентифікацію способів репрезентації ментального світу. На відміну від механістичної онтології мовознавства, що заснована на трактуванні одиниць мови й мовлення як «речей», локалізованих у часі й просторі фізичного світу, когнітивно-дискурсивна парадигма зосереджена на розгляді явищ у певному соціально-психологічному середовищі [57, с. 45]. Конструюючи смисли і реальність, дискурс як об'єкт дослідження слугує вербальним атрибутом соціальної мисленнєво-комунікативної діяльності.

У науковій дискусії припускається низка підходів до визначення поняття «дискурс». Один із піонерів теорії тексту та аналізу дискурсу Т. ван Дейк розглядає дискурс через функціонально-комунікативний підхід, трактуючи його як комунікативну подію, що відбувається між адресантом (мовцем) й адресатом (реципієнтом повідомлення) в певному соціальному контексті [34, с. 80–81]. Принагідно науковиця Д. Шифрін пропонує трактувати дискурс як висловлювання, що підкреслює взаємодію форми і функції [70, с. 39–41]. З таких позицій дискурс можна вважати цілісною сукупністю функціонально організованих, контекстуалізованих одиниць вживання мови, а не набором ізольованих одиниць мовної структури, вищих за речення.

У сучасній лінгвістиці існують спроби інтегрального розгляду поняття дискурсу з точки зору як його форми, так і функції. Студіюючи поняття дискурсу, лінгвіст Ф. С. Бацевич апелює до прагматичної та тематичної специфіки комунікації. Науковець імплікує дискурс як інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що регулюється комунікативними тактиками й стратегіями

учасників [61, с. 138]. Крім того, Ф. С. Бацевич наголошує на можливості виникнення дискурсу як синтезу мовних, позамовних та когнітивних чинників, визначених певним колом «форм життя», що залежать від тематики комунікації [61, с. 139].

Трактування дискурсу можливе не лише як комунікації, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, тобто шляхом певного удосконалення в розвитку традиційних понять мови та/або тексту в комунікативних процесах. Спираючись на студії постструктуралістів, вітчизняна науковиця Г. І. Приходько зауважує, що дискурс позначає як процес, тобто екстеріоризацію впливу комунікативно-ситуативних чинників, так і результат (фіксований текст) [14, с. 53]. Зважаючи на таке розуміння дискурсу з позицій закономірностей руху інформації в комунікативному процесі, можемо принагідно встановити дефініційні рамки дихотомії «текст :: дискурс»: дискурс відносно тексту заснований не лише на антропоцентризмі як вияві залежності від соціального контексту глобальної спільноти, але й на динамічності.

Заразом науковиця стверджує, що дискурс як надситуативний феномен заснований на триєдності стилю, режиму і середовища, а конститутивні конфігурації тексту продиктовані засадами синтактики, семантики та прагматики [14, с. 51–52]. Тому можемо вважати, що в термінологічній дихотомії «текст :: дискурс» перший належить до лінгвістичної ендозони, а другий – до лінгво-соціальної.

Відтак тексти одного дискурсу скеровані до одного об'єкта та концепції, є семантично взаємопов'язаними та/або належать до однієї системи висловлювань, консолідованих за комунікативно-функційним параметром.

За таких умов дискурс як сукупність консолідованих тематичних текстів вирізняється не синхронією своїх конструктів, тобто кількісною структурою текстового корпусу, а їхнім інтенціональним аспектом. Зрештою текст відносно дискурсу можна ідентифікувати як мовний корелят визначеної соціокультурної, політичної та ідеологічної практики.

Соціум продукує інформацію, що є сутністю пізнання в комунікативно-когнітивному процесі, за посередництва лінгвістичного та іншого інструментарію. Як наслідок, визначається необхідність пізнання цих процесів, об'єктом якого дослідниця Л. П. Солдатова вважає дискурс, термінуючи його як процес формування інформації:

1) у суб'єктно-об'єктних комунікативних подіях для декодування стану дійсності;

2) суб'єктом (суб'єктами) про події і стани дійсності для їхнього відображення фіксованим засобом, одним із яких є текст;

3) квазіреальної, абстрактної, категоріальної інформації шляхом когнітивної діяльності суб'єкта в комунікативному процесі [16, с. 424].

Зважаючи на такий гносеологічний підхід до трактування поняття, дискурс можна вважати вербально опосередкованою діяльністю. За такого підходу дискурс постає як знакова діяльність, де основною одиницею є соціальний акт, а знаком виступає світ.

У контексті нової лінгвофілософської парадигми, керованої принципами системно-діяльнісного розуміння вербальної інтеракції та мовної свідомості, дискурс слід розуміти як інтегральний феномен мисленнево-комунікативної діяльності, що охоплює лінгвальний та позалінгвальний аспекти, які обумовлюють вибір мовних засобів. До лінгвальних аспектів зараховують текст, пресупозицію, а також прагматичний, соціальний контексти [42, с. 23]. Відтак можемо вважати дискурс надлінгвістичним явищем, у якому лінгвістика є його основним, проте не єдиним інструментарієм.

Дискурс є креативним процесом, оскільки він заснований на взаємодії комунікативної, рефлексорної, когнітивної діяльності індивіда (індивідів) у соціумі та має результат. До основних конструктів дискурсу зараховують учасників, просторово-часовий контекст, цілі, цінності (концепції), дискурсивні стратегії й формули, зміст (тему), прецедентні тексти тощо [67, с. 106–107]. Такі параметри обумовлюють інтегральну модель дискурсивної інформації, яка, за

Р. Х. Джонсом, А. Чік та К. А. Хефнером, визначається на основі системного аналізу чотирьох складників, а саме:

1) текстів як семіотичних елементів для подання різних форм соціальних дій;

2) контекстів як соціальних та матеріальних ситуацій, у яких конструюються, споживаються та асигнуються тексти;

3) інтеракцій, тобто дій індивідів з текстами, урахувавши їхні міжсуб'єктні відносини;

4) впливу (сугестії) та ідеології, тобто стратегій реалізації інтенцій, направлених до інших індивідів, а також особливостей конструювання певних версій реальності [42, с. 17].

Відтак можемо засвідчити, що визначення поняття дискурсу тією чи іншою мірою пов'язане з поняттями «текст» і/або «комунікація». Підсумовуючи вищевикладене, зауважимо, що співвідношення окреслених термінів у сучасній науковій дискусії визначається по-різному:

1) дискурс є удосконаленням у розвитку традиційних понять тексту та комунікації, визначаючись комбінацією лінгвальних особливостей тексту із системою комунікативно-прагматичних та когнітивних інтенцій автора, що екстеріоризуються під час взаємодії з реципієнтом;

2) текст і дискурс є різними аспектами комунікації: текст – предметно-знаковий, а дискурс – діяльнісний, тобто останній є процесом мовного мислення, а текст – це його продукт;

3) текст розглядається як частина дискурсу, а дискурс – як сукупність текстів, заснованих на спільності певних принципів.

На наше переконання, окреслені підходи до трактування поняття «дискурс» є радше взаємодоповнюваними (комплементарними), аніж взаємовиключними. Зрештою на лоні такої поліаспектності виникає проблема типології дискурсу.

Зважаючи на інтердисциплінарність поняття «дискурс», його типологія вибудовується з огляду на різні ендозони дослідження. Традиційно у сфері комунікативної лінгвістики за формою прояву виокремлюється усний та

письмовий дискурси. Така диференціація пов'язана з каналом передачі інформації: у разі прояву усного дискурсу він є акустичним, а в письмовому – візуальний. Крім того, у дискурсивних студіях також виокремлюють уявний і реальний, дистанційний і контактний дискурси [8, с. 295, 42, с. 35]. Тобто дискурс може номінувати різні типи функціонування мови.

У зіставленні усного і письмового дискурсу як альтернативних форм існування мови передусім звертають увагу на ступені формальності й плановості. Так, в усному дискурсі нерідко фіксують явище фрагментації, тобто генерації мови за посередництва інтонаційних одиниць, а в письмовому – інтеграцію предикацій у складні речення та інші синтаксичні конструкції [8, с. 298]. Тому усний тип дискурсу потенційно є менш складноорганізованим, ніж письмовий, що продиктовано високим рівнем структурованості синтаксису й експліцитності в письмовій комунікації.

З позицій прагмалінгвістики дискурс імплікує інтерактивну діяльність учасників спілкування, емоційний та інформаційний обмін за посередництва різних комунікативних стратегій у практиці спілкування. Так, за комунікативною тональністю розрізняють змістовний і фактичний, інформативний і фасцинативний, серйозний і комічний дискурси тощо [8, с. 296]. Тобто така модель дискурсу висуває на перший план ознаки способу спілкування.

В ендозоні соціолінгвістики В. Карасик виокремлює два основних типи дискурсу: інституційний, тобто статусно-орієнтований, і персональний, що позначає особистісно-орієнтовану комунікацію [8, с. 300].

Інституційний тип дискурсу протиставляється персональному за принципом спрямованості комунікації. Таким чином, у першому випадку спілкування визначає вербальну взаємодію представників соціальних груп чи інституцій між собою, тобто заснований на інтеракції індивідів, які реалізують свої інтенції у сформованих державних інститутах, кількість яких визначається потребами суспільства у певний період його розвитку.

Учасники персонального дискурсу постають як особистості зі своїм внутрішнім світом, на відміну від учасників інституційного дискурсу, де однією з головних рис є підкреслення статусу особи в системі статусно-рольових відносин [8, с. 301]. Проте повна ліквідація особистісного принципу в інституційній взаємодії неможлива через суб'єктивність, притаманну комунікантам.

Отже, дискурс розглядається як холістична одиниця мовленнєвої діяльності, мовленнєвий потік, складний соціолінгвістичний феномен комунікативного середовища, який детермінується його соціокультурними, прагматичними, психологічними та іншими фоновими чинниками. Дискурс вбирає мовний відрізок з урахуванням учасників події (адресатів та адресантів повідомлення), їхніх інтенцій, цінностей, стратегій, ситуації спілкування (зміст), просторово-часового контексту тощо. Він має різні форми (усну, писемну, уявну, реальну, контактну, дистанційну), відбувається в межах конкретного каналу комунікації (акустичного, візуального), може позначати статусно-орієнтовану (інституційний дискурс) та особистісну (персональний) комунікацію. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність є сукупністю результату та процесу, що протікає в широкому соціокультурному контексті.

1.2 Конститутивні аспекти теоретичної ідентифікації англомовного дискурсу навколо питання коронавірусу

Мова завжди відігравала основоположну роль у відображенні дійсності, описі й інтерпретації світу, що неминуче призводить до генерування нового лінгвістичного матеріалу. На початку 2020 року глобальна спільнота стикнулася з пандемією вірусу COVID-19, що супроводжувалася запровадженням карантину із низкою обмежень в економічній діяльності, соціальній взаємодії населення тощо.

Зі своїм глобальним масштабом поширення пандемія коронавірусу не тільки трансформувала життя мільярдів людей у всьому світі, але й спровокувала

всеохопливу дискусію навколо питання COVID-19 у комунікативному середовищі, зокрема в кіберпросторі.

Глобальна спільнота ще ніколи не була так детально проінформована про соціальну подію в режимі реального часу з власною можливістю привнесення інформації завдяки медіасистемам, як про світовий виклик коронавірусу. Так, уже досить тривалий час практично всі сфери життєдіяльності індивідів функціонують у соціальному контексті боротьби з поширенням COVID-19, що, безумовно, знаходить відображення і в мові.

Відтак реакція мовної свідомості на новий суспільний феномен, тобто висловлення актуальних питань щодо поширення коронавірусу, стратегій лікування та запобігання хворобі, функціонування індивідів та установ у новій нормальності спричинила розгортання нового когнітивно-комунікативного пласту – дискурсу COVID-19.

Варто зауважити, що в наукових лінгвістичних студіях лєвова частка досліджень розглядає когнітивно-комунікативні продукти, пов'язані з поширенням коронавірусу, в межах загальноприйнятих інституційних дискурсів.

Так, до прикладу, у розвідці науковиць О. А. Бабелюк і Л. І. Дідух фігурує номінація «епідеміологічний дискурс» для розгляду новотворів на позначення явищ COVID-19 [1, с. 5]. Такий підхід можна пояснити переважанням термінів медичного спрямування у відповідній комунікації, а також сутністю питання подолання коронавірусу, статус якого головним чином визначається епідеміологічними показниками.

Зважаючи на масштаби поширення коронавірусу, проблема подолання пандемії COVID-19 не є виключно медичного спрямування. Для інформування населення з певних питань лікування хвороби та її запобігання залучались та продовжують залучатися медійні платформи. Тому окремий пласт релевантних розвідок щодо мовної репрезентації нових реалій, зокрема й проявів генерування неологізмів, пов'язаних з пандемією COVID-19, розглядається в контексті медіа-

дискурсу [3, с. 85]. Такий підхід є цілком виправданим, позаяк відповідні номінації значно заповнили інформаційні майданчики.

Боротьба з пандемією COVID-19 вимагала негайних ефективних стратегій у галузі політики. Тому лінгвістичний матеріал коронавірусної тематики також нерідко розглядається на лоні саме політичного дискурсу як основного джерела інформування індивідів [46, с. 15].

До прикладу, дослідниці С. Нешковська і З. Тражкова стверджують, що пандемічна ситуація значно трансформувала політичний дискурс, спричинивши активне функціонування в ньому так званих «корона-метафор» [50, с. 101]. Тобто в період поширення вірусу COVID-19 відбувається генерація індивідами не лише нового лексичного матеріалу, але й особливої стилістичної та прагматичної специфіки повідомлень, пов'язаних з явищем коронавірусу, для ефективної комунікації.

Крім того, у науковій дискусії спостерігаються спроби аналізу лінгвістичного матеріалу, пов'язаного з поступом коронавірусних подій, з більш прецизійним прагматичним та концептуальним компонентом. Так, у дискурсі МЕДСЕСТРА ЯК ГЕРОЙ (*the “nurse as hero” discourse*) досліджується когнітивний портрет медсестри в період коронавірусної хвороби як відгалуження дискурсу з медичної праці [49, с. 2]. Хоча такий дискурс заснований на новому комунікативно-когнітивному матеріалі в заданому контексті пандемії COVID-19, проте є досить когнітивно обмеженим, а отже відображає соціолінгвальні тенденції в період подолання коронавірусу лише частково.

В окреслених вище підходах мовна репрезентація явищ, пов'язаних з поширенням коронавірусу, розглядається як тематичне відгалуження традиційного інституційного дискурсу. Розгляд мовно-мисленнєвих продуктів у такому контексті є цілком виправданим, оскільки наведені дискурси мали принципове значення в період поширення хвороби і зрештою увібрали значний мовний відрізок матеріалу з відносно нової та резонансної проблеми.

Проте наведені нижче причини диктують потребу у виокремленні дискурсу COVID-19 як особливого когнітивно-комунікативного продукту. До чинників, що дають нам підстави для виділення дискурсу COVID-19 як такого, що є особливим продуктом використання мови, зараховуємо:

1) наявність чітко вираженого соціокультурного контексту, тобто соціальної події, що заповняє інформаційні майданчики, є трансформаційною за своєю суттю, а отже впливає на мовну свідомість;

2) частотність появи текстів коронавірусної тематики на фоні резонансної пандемічної напруги та зрештою стрімкого збільшення досліджень щодо впливу нових реалій на різні сфери життєдіяльності індивідів;

3) генерацію нового лінгвістичного матеріалу для обслуговування мовного колективу, тобто «неологічний бум», зумовлений появою принципово нових концептів (CORONAVIRUS, LOCKDOWN, SELF-ISOLATION тощо) [11, с. 148];

4) привнесення індивідами особливої стилістичної та прагматичної специфіки повідомленням, пов'язаних з явищем коронавірусу.

Відхід від принципу «тема в дискурсі» і натомість його дослідження як окремого дискурсу дозволяє системно визначити комунікативно-лінгвістичні явища на тлі коронавірусних реалій, отримавши прецизійні дані про мовну свідомість індивідів.

До основних текстових жанрів коронавірусного дискурсу пропонуємо зараховувати: новини про актуальні тенденції поширення та запобігання COVID-19 на медіа-платформах; відповідні звернення фахівців у стратегічно важливих сферах (політика, медицина, економіка); інфографіку з рекомендаціями населення щодо базових заходів захисту від зараження вірусом; довідки щодо роз'яснення нових умов організації дозвілля (наприклад, туризму) в період коронавірусної напруги.

Спираючись на подані вище текстові жанри коронавірусного дискурсу, фіксуємо два види дискурсивних практик: галузеву (експертну) – повідомлення в царині економіки, епідеміології, політики та соціально-побутову, що стосується організації життєдіяльності індивідів у нових умовах.

Відповідно учасниками англомовного інституційного дискурсу COVID-19 є експерти в галузях, пов'язаних з добробутом держави в період масової захворюваності, неносії і носії вірусу COVID-19. Представники експертної ланки спонукають населення об'єднатися для вирішення проблеми і дотримуватися наданих рекомендацій, а отже цей дискурс є серйозно-рекомендаційним за комунікативною тональністю.

У періоди спалаху хвороби перцептивна система індивіда має досить чуйно реагувати на зовнішні сигнали, конструюючи певну картину поступу подій й змінюючи свої патерни поведінки у векторі, рекомендованому експертами у відповідальних за добробут суспільства галузях [52, с. 14]. Ми вважаємо, що центральним дискурсивним елементом, який задає ці умови в досліджуваному нами дискурсі, є правило. Головним чином воно може виконувати інформативну функцію, що забезпечує перцепцію індивідом певної інструкції, атрактивну, тобто привернення уваги широкого загалу до важливості уникнення ризиків, пов'язаних з поширенням хвороби, а також фатичну (зв'язну) – для встановлення психологічного контакту учасників дискурсу.

Поширення коронавірусної інфекції становило глобальну кризу з безпрецедентним впливом на більшість галузей економіки та соціальне життя індивідів. Як правило, кризові ситуації зумовлюють настрої невизначеності та втрати контролю над суспільними процесами. За таких умов дискурс COVID-19 відіграє конститутивну роль у забезпеченні стабільності в соціумі, описуючи вірусну напругу на різних етапах протидії.

Науковці М. Беррокал, М. Кранерт й інші вважають, що в кризових ситуаціях дискурс виконує три основні функції. По-перше, він інформує аудиторію про процеси вирішення кризи, тобто описує події. По-друге, дискурс захищає позиції певних груп населення. По-третє, він допомагає мінімізувати кризову напругу [31, с. 10]. Тому англомовний дискурс COVID-19 фактично виконує комплексну функцію антикризового менеджменту.

Відтак головною метою адресантів повідомлень у рамках коронавірусного дискурсу є ефективна «психологічна та інформаційна вакцинація» населення

зادля усвідомлення громадянами стану глобальної кризової ситуації – поширення вірусу COVID-19.

Дискурс, заснований на безпрецедентній ситуації, постає не лише як засіб інформування індивідів, а й як вагоме джерело впливу на аудиторію. Тому ми припускаємо, що англомовний дискурс COVID-19 може вважатися проявом соціальної реклами, що містить заклик до зосередження на власному здоров'ї, добробуту близьких і глобальної спільноти під час кризової ситуації.

Задля комунікативної ефективності, тобто досягнення адресантом своєї мети, до текстів у рамках коронавірусного дискурсу залучаються такі лінгвістичні засоби, що здатні вплинути на аудиторію, змінивши їхню поведінку і спонукати до дій. Так, дослідниці О. А. Бабелюк і Л. І. Дідух стверджують, що іманентною характеристикою повідомлень, пов'язаних з питанням коронавірусу, є високий рівень впливовості повідомлень на змістовому й мовному рівнях [1, с. 7]. Така особливість певним чином корелює з функціями дискурсу в кризових ситуаціях.

У науковій дискусії спостерігається низка домінантних комунікативно-когнітивних напрямлень, до яких апелюють адресанти в описі коронавірусних подій. Науковиці Т. Чаюк й О. Дунаєвська зауважують, що в період вирування хвороби значний пласт релевантних повідомлень заснований на стратегії залякування через асоціювання протидії хворобі з війною, а дотичні до неї аспекти (наприклад, самоізоляцію) з поняттям ув'язнення [32, с. 187]. З іншого боку, І. Піллер стверджує, що з поступом подій учасники дискурсу схильні дедалі менше кодувати емоції страху [52, с. 14], вважаючи за потрібне уникати домінування паніки в суспільстві.

Стикаючись з невизначеністю, індивіди проходять кілька стадій емоційних реакцій, нагнітання яких може бути ефективною комунікативною стратегією в дискурсі, заснованому на кризовій ситуації – від страху до надії на майбутнє й вміння елімінації розпачу.

Тому нерідко в дискурсивному конструюванні питання COVID-19 у комунікативному середовищі фіксується кодування стратегії солідаризації як

основного інструмента врегулювання кризової ситуації [31, с. 10]. Вербалізація бінарного протиставлення «ми» (людство)/«це» (хвороба) покликана згуртувати аудиторію для досягнення спільної мети подолання хвороби і її наслідків, а отже є прагматично обумовленою дискурсивною особливістю. Тобто в такому випадку додатковим умовним учасником дискурсу постає саме явище коронавірусу.

Безпрецедентні вимоги кризової ситуації спричиняють появу нових соціальних практик і зрештою генерацію нового лінгвістичного матеріалу для їхнього опису. Різні стратегії реагування продиктовані ставленням до змін, їхньою сутністю і впливом культури. Так, потужним засобом впливу на реципієнта в рамках комунікації навколо поширення коронавірусу і заразом її конститутивною лінгвістичною особливістю є вживання неологізмів, що фігурують одразу в низці дискурсивних фрагментів [54, с. 2]. Зважаючи на активні прояви процесів неології в рамках англomовного дискурсу COVID-19, його інтерес у розрізі перекладацьких студій пояснюється не лише безпрецедентним соціальним контекстом, а й власне інноваційним лінгвістичним матеріалом, що лежить в його основі.

Найбільш ефективна реклама в сучасному суспільстві, зокрема і соціальна, здебільшого відрізняється тенденцією до візуалізації інформації і контенту, що зумовлює інтеграцію паралінгвістичних компонентів (образів, шрифтів, кольорів, ілюстрацій тощо) до тексту повідомлень.

У науковій дискусії нерідко зауважується, що такі невербальні компоненти часто залучаються для акцентування питання протидії коронавірусу, адже вони допомагають звернути і утримувати увагу реципієнтів до соціальної проблеми, а також збільшують його впливовий потенціал [1, с. 8]. Інтермедіальність англomовного дискурсу COVID-19 як соціальної реклами, тобто синтез вербальних і невербальних елементів у його проявах, пояснюється прагматичними вимогами комунікативної ситуації. Зрештою їхня взаємодія на композиційному і мовному рівнях є одним із додаткових перекладацьких

викликів, а англомовний дискурс COVID-19 у цілому постає як арена зіткнень дискурсивних практик під час перекладу.

Отже, англомовний дискурс COVID-19 – це новий продукт комунікативно-когнітивної діяльності індивідів, у якому проектується фонди знань й досвід мовного колективу, пов'язані з поширенням коронавірусу. Його учасниками є фахівці в галузях, пов'язаних з добробутом держави в період ситуації з захворюваністю (політика, епідеміологія, економіка тощо), неносії і носії вірусу COVID-19. Заснований на кризовій ситуації англомовний дискурс COVID-19 головним чином слугує засобом «інформаційної й психологічної вакцинації» населення за рахунок низки дискурсивних стратегій. До основних характеристик досліджуваного дискурсу зараховуємо акцент на екстеріоризацію відповідних емоцій, образів і думок, націлених на модифікацію поведінки, іманентну впливовість, інтермедіальність, неогенність. Зрештою інноваційна специфіка коронавірусного дискурсу обумовлює його значний інтерес у лінгвістичному й перекладацькому аспектах.

1.3 Неологізми як особливий мовний матеріал дискурсу COVID-19 у ракурсі лінгвістичних і перекладознавчих студій

Вимагаючи дрейфу пріоритетів й дотримання нових для сучасного покоління правил, події, пов'язані з поширенням коронавірусу, стали як ніколи драматично новими. Мова як динамічна система безперервно еволюціонує з розвитком того чи іншого мовного колективу, відображаючи сучасні тенденції, що відбуваються в суспільстві й адаптуючись до потреб комунікантів.

Як відомо, найбільш гнучкою є лексична система. Так, з моменту своєї появи вірус COVID-19 приніс абсолютно новий підхід до життя людей у всьому світі, що відобразився у дзеркалі мови: у відповідь на драматичні зміни практично у всіх сферах життєдіяльності індивідів виникла так звана «коронамова» з інноваційним лексичним наповненням – неологізмами.

За тлумачним словником, поняття «неологізм» (грец. *νέος* «новий» і *λόγος* «слово») позначає нове слово чи вираз у мові або раніше наявні мовні одиниці, які набули нового значення [71, с. 197].

У науковій дискусії поняття «неологізм» здебільшого розглядають крізь призму чотирьох критеріїв-конкретизаторів: 1) часу (неологізми як нові одиниці, яких раніше не існувало [55, с. 78]); 2) сприйняття мовної спільноти (неологізми як слова, що сприймаються як нові протягом певного часу [55, с. 88]); 3) словникового простору (неологізми як одиниці, нові для певної мови, тобто слова, які ще не увійшли до загального слововжитку і не зареєстровані у словнику [29, с. 23]); 4) формального (неологізм є мовною одиницею з новими формою і/або значенням [5, с. 82]).

До прикладу, Т. Шиппан класифікує неологізм як новий лексичний елемент, який у своїй формі до певного моменту часу (t_x) ще не був присутній у певній мові (L_x) [55, с. 78]. Тобто з діахронічних позицій новизна в дефініції неологізму – це не абстрактний, позачасовий критерій: слово «нове» повинно означати, що це слово зараз є частиною мови, але раніше не було таким, і лише стосовно цього часу слово можна вважати неологізмом.

З огляду на динамічність мови, мовна спільнота також постає потенційним фіксатором інноваційних процесів у мові. Зрештою визначення поняття неологізму подекуди зводиться до суб'єктивного відчуття новизни слова. Так, науковець також пропонує критерій психологічної перцепції, апелюючи до факту, що сприйняття лексичної одиниці як нової протягом певного періоду часу визначає її неологічність [55, с. 88]. Проте такий підхід є досить проблематичним з емпіричної точки зору, оскільки відчуття лінгвістичної новизни є досить індивідуальним й абстрактним.

Найбільш очевидними джерелами переліку вже наявного усталеного вокабуляра є лексикографічні ресурси. Дослідник Дж. Алджео займає більш практичну позицію у визначенні поняття «неологізм», трактуючи його як слово чи словосполучення, що відповідає вимогам для його реєстрації в загальних словниках, але ще не зафіксовано в них [29, с. 23]. Перевагою лексикографічного

критерію є те, що він відносно чітко визначений, оскільки словник надає фіксовану кількість слів, що не є неологізмами: перелік уже наявних зареєстрованих слів постає як релевантний список виключення в неологічній студії.

Однак не можна відкидати той факт, що новизна слова не є єдиним критерієм, що зумовлює його відсутність у словниках, а процес занесення нового слова до словника може прискоритися унаслідок множини чинників (наприклад, з розвитком лексикографічних технологій). Зважаючи на таку неоднозначність, нідерландський лінгвіст М. Янсен пропонує трактувати неологізм як будь-яке слово, що не представлено у морфологічній базі даних, отриманій зі словника, через його нещодавню появу [40, с. 8]. Такий розширений лексикографічно-діахронічний критерій для визначення неологізму дозволяє вирішити проблему суперечливості лексикографічного підходу.

Спільною рисою перелічених підходів є статус новизни як беззаперечного і визначального складника поняття «неологізм». Водночас це та філософська категорія, яка може реалізується на різних рівнях пізнання, а отже виникає проблема визначення обсягу поняття «новизна» як першого складника терміна «неологізм». Найбільш системно, на наше переконання, критерії новизни описує лінгвофілософська теорія неологізмів, подана в розвідці науковця Д. П. Бориса.

Так, в онтології неологізму дослідник виокремлює генетичний, актуалізаційний, денотативний, глосематичний, мовно-мовленнєвий параметри суперечливості новизни [2, с. 56].

Генетичний параметр описує суперечливість новизни з позицій інтра- й інтралінгвального запозичення. Так, новизна питомої й запозиченої лексики не є тотожними, оскільки в першому випадку вона є абсолютною, а в другому – відносною. Неологічність слова в разі інтралінгвального запозичення, тобто у випадку переходу з одного функціонального стилю в інший, обмежується виключно стилем-реципієнтом і здебільшого не поширюється на лінгвему-донора [2, с. 56]. Отже, новизна неологізму може визначатися його інноваційною стильовою приналежністю, що актуалізувалася під впливом певних факторів. Ми

припускаємо, що такою лінгвемою-донором у контексті нашого дослідження може бути епідеміологічна термінологічна лексика, експанція якої на інші сфери вживання мови визначає її неологічність у контексті лінгвемі-реципієнта.

В основі актуалізаційного параметра лежать процеси відродження (ревіталізації) слів, що зумовлює розуміння неологізму не лише як цілком нової одиниці, а й як відродженої забутої, яка актуалізувалася унаслідок певних екстралінгвістичних чинників [2, с. 56]. За такого підходу до суперечливості новизни, неологізм постає як соціолінгвальний елемент, новий для колективного мовного досвіду певної епохи, а не лише з позицій мовної системи.

Суперечливість новизни може по-різному екстеріоризуватися в плані змісту і плані вираження. Так, за глосематичним параметром вона може бути абсолютною (нова форма + новий зміст) або відносною (нова форма + старий зміст або навпаки) [2, с. 56]. Крім того, характер новизни може стосуватися денотативної потенції неологічної одиниці. У цьому випадку дослідник пропонує такі неологічні сценарії: 1) нова одиниця імплікує відоме поняття (відносна новизна); 2) нове поняття актуалізується за посередництва нового слова (абсолютна новизна); 3) нова одиниця позначає потенційне поняття (відносна новизна з відтінками експресивності) [2, с. 56]. Така тринарна денотативна потенція неологізмів зумовлює проблему визначення обсягу поняття «слово» як другого складника номема «неологізм».

У науковій дискусії чітко простежується тенденція до розуміння неологізму як нової лінгвістичної одиниці, що обслуговує не лише лексичний рівень, а й зокрема фразеологічний. Ураховуючи експанцію неологічних процесів на різні мовні рівні, науковиця О. І. Дзюбіна зауважує, що поняття «неологізм» імплікує як нові слова, фраземи, так і смислові інтерпретації раніше наявних мовних одиниць, що з'являються в мові як наслідок мовних потреб індивідів у нових умовах [6, с. 40]. Тому пропонуємо розглядати неологізм як парасольковий термін, а не як єдиний мовний феномен, оскільки новизна мовної одиниці може стосуватися її форми і/або змісту.

Заразом у сучасних неологічних студіях стикаємося з проявами заміщення номінативи «неологізм» етимологічно мотивованими синонімами на кшталт «інновація», «інноват», «інноваційна одиниця» [3, с. 2; 6, с. 42]. Вищевикладене беззаперечно свідчить про інноваційну природу неологізмів. Однак у межах лексичного рівня нерідко під інновацією розуміється як власне нова одиниця, так і новий процес й тенденція в лексиці, які актуалізуються за посередництва цієї одиниці [2, с. 59]. Отже, кожен неологізм можна правомірно вважати інновацією, але обсяг поняття останньої є ширшим у контексті досліджуваних мовних рівнів і може стосуватися навіть абстрактних мовних явищ, що зрештою є свідченням гіперо-гіпонімічних зв'язків інновацій із неологізмами.

Тринарна денотативна природа неологізмів висуває на перший план питання їхньої класифікації. У науковій дискусії розрізняються абсолютні неологізми, що є унікальними за формою й значенням, і відносні – слова чи словосполучення, інноваційність яких заснована на новому змісті раніше наявних форм слів [9, с. 80]. Заразом маємо констатувати проблеми ідентифікації останніх, зважаючи на їхню омографічність з мовними одиницями, що перебувають у загальному вжитку. Отже, питання лексикографічного й неологічного плану пов'язані не лише з розглядом нових слів й словосполучень, але й з аналізом, як змінилися ці усталені мовні одиниці.

Науковиця О. І. Дзюбіна пропонує розрізняти чотири групи неологізмів за видом мовної одиниці, пропонуючи узагальнені однослівні номінації для нових одиниць, заснованих на тому чи іншому параметрі новизни: 1) неолексеми, що актуалізувалися внаслідок лексико-граматичних способів словотвору; 2) неофраземи, що позначають нові нерозкладні словосполучення; 3) неосемеми, тобто нові значення, словникові статті раніше наявних слів; 4) неофразеосемеми, що є проявом актуалізації нового значення раніше наявного нерозкладного словосполучення [6, с. 31]. Такий підхід свідчить про термінологічну делімітацію лексичного й фразеологічного в неологізмі, що є цілком обґрунтованим, адже різнопланова природа неологізму вимагає формування

відповідних номінатем, що імплікують певну одиницю, спираючись на характер її новизни.

У мовно-мовленнєвому параметрі суперечливості новизни неологізмів акцентується питання способу екстеріоризації модусів існування мови в неологізмах [2, с. 56–57]. На цьому етапі постає проблема розгляду дихотомії понять «неологізм :: okazіоналізм», основні диференціальні ознаки якої подано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

**Диференціальні ознаки дихотомії «неологізм :: okazіоналізм» (за
О. І. Дзюбіною)**

<i>Критерій</i>	<i>Неологізми</i>	<i>Оказіоналізми</i>
Автор	не є суттєвим, соціальна приналежність	співвідноситься з конкретною особою – творцем
Фіксація у словниках	згодом входять до лексикографічного ресурсу	здебільшого функціонують у маргінальній сфері
Головна функція	обслуговування мовного колективу, номінативна	експресивно-образна
Ступінь мовної норми	відносна відповідність вимогам мовної системи	зі значним відхиленням від очікуваних системних одиниць

Джерело: [5, с. 81–82].

Крім того, у науковій дискусії пропонується розмежування понять «неологізм» й «оказіоналізм» як фактів мови й мовлення відповідно. Заразом іманентною ознакою okazіоналізмів вважається не новизна, а незвичність [15, с. 130], що здебільшого унеможливує їхню фіксацію в лексикографічних ресурсах, на відміну від неологізмів, які з плином часу вносяться до словників. Крім того, неологізми відрізняються рекурентністю, тобто здатністю до відтворення поза межами первісного контексту, оскільки їхня головна функція полягає в обслуговуванні мовного колективу. З іншого боку, okazіоналізми відносно неологізмів характеризуються одномоментністю –

одночасним «народженням» й вживанням без наступних актів відтворення [15, с. 131], що продиктовано їхньою функцією (досягнення певної позаномінативної естетично-виражальної мети).

Хоча прагматичну новизну okazіональних одиниць потенційно можна вважати постійною, проте нерідко пройшовши певні етапи узуалізації під впливом певних інтра- й екстралінгвальних чинників, слово, що з наведених позицій класифікувалось як okazіоналізм, може увійти до лексичного пласту мови. Ураховуючи фактор узуалізації як прояву хронологічної варіативності в мовній системі, можемо засвідчити існування генетичного зв'язку між поняттями «неологізм» й «okazіоналізм».

Зрештою розглядаємо неологізми як новий мовний матеріал, що активізувався за рахунок суспільного попиту й широкого розповсюдження й відтак є відтворюваним корелятом соціального досвіду, виконуючи головним чином функцію номінації нових феноменів у певній мовній спільноті. ореол новизни, що є однією із визначальних ознак неологізмів, принагідно спричиняє потребу розгляду продуктивних шляхів їхнього утворення.

Акт породження нового слова є складним мовним феноменом, що репрезентує реальність й відтак відображає мовну свідомість людини, узагальнюючи вже наявні поняття й формуючи нові. Процес такої номінації реалізується за допомогою наявних патернів, традиційних для певної мови.

До числа продуктивних способів поповнення словникового складу зараховують семантичну деривацію, тобто перетворення лексичної одиниці в одиницю з новим змістом [39, с. 2]. Ономасіологічно цей процес позначає невідоме через відоме так, що новий досвід дискретно поєднується зі старим. Основою процесів переосмислення лексичних одиниць, розширення наявного значення і функціонального номіналу виступає еволюційна гнучкість інтенціоналу вже наявних у словниковому складі одиниць [36, с. 40]. З огляду на вищевикладене, варто зауважити, що специфіка семантичних неологізмів полягає в тому, що вони екстеріоризують різні типи похідних значень за

посередництва неморфологічних способів словотворення, які не передбачають зміну форми слова.

Семантичний підхід до мовних інновацій передбачає врахування основоположних закономірностей у генеруванні семантичних дериватів, а також системи типів семантичної деривації.

У сучасній лінгвістиці виокремлюються такі типи семантичної деривації: метафоризація (на основі симілятивних зв'язків), метонімія (перенесення назви за суміжністю або виконуваною функцією), генералізація (розширення значення, гіперо-гіпонімія), спеціалізація (звуження значення, гіпо-гіперонімія), семантичний зсув (збереження семантичного обсягу, еквонімія) [19, с. 114]. Така специфіка семантичної деривації як продуктивного патерну словотвору визначає багатоплановість семантичних неологізмів, заснованих на вищеподаних механізмах.

Серед типів семантичної деривації чільне місце належить метафоричному перенесенню, що є мовним засобом образної концептуалізації в когнітивній системі уявлень і знань, соціально значущих для мовної спільноти. Головною ознакою метафоризації як одного із ресурсів неологізації мовного інвентаря виступає можливість перенесення одиниці з однієї сфери в іншу, за якого мовна одиниця набуває самостійного образного значення на основі формальної схожості денотатів [68, с. 4]. Відтак репрезентуючи ключові об'єкти, події і сфери життя, метафори істотно впливають на оновлення лексико-стилістичного потенціалу мови.

Метафоризація відбувається в три етапи: 1) ментальний (пошук слова-референта в межах загальноживаної лексики); 2) концептуальний (набуття нового значення); 3) закріплення обраної номінативної одиниці за спеціальним поняттям [68, с. 7]. Тобто метафора дозволяє структурувати аргумент й акцентувати головне через складне семантичне перетворення.

У сучасній лінгвістиці поняття «розширення значення» кваліфікують як семантичний процес зміни лексичного значення мовної одиниці, що спостерігається на рівні семного (розширення семного складу вихідного

значення) або семантичного варіювання (утворення нового лексико-семантичного варіанта за посередництва похідного значення з розширеною семантикою) [19, с. 115]. Заразом гіперо-гіпонімія визначається з позицій міжкатегорійних відносин, тобто як наслідок будь-якого розширення сфери вживання мовної одиниці, що перейшла з однієї терміносистеми в іншу. Відтак явище розширення значення зараховують як до видів перенесення номінацій під час семантичної деривації, так і до процесів, що супроводжують зміни в семантичному обсязі мовних одиниць.

Звуження (конкретизацію) значення кваліфікують як зменшення семантичного обсягу поняття в контексті мовного вживання [19, с. 116]. Розширення і звуження значення мовної одиниці тісно пов'язані з процесами детермінування, тобто міграції спеціальної лексеми під час розширення семантичного обсягу терміна і появи нового нетермінологічного значення, а також з протилежним явищем термінування, що визначається як розвиток семантичної структури слова від нетермінологічного до спеціального значення.

Оскільки досліджуваний нами дискурс частково заснований на комунікації в терміносистемі епідеміології, термінотворення семантичної неологізації, функціональне розширення значення термінів і зрештою їхній перехід у систему загальноновживаної мови є значущим засобом вирішення номінативних потреб.

Серед лексико-граматичних продуктивних патернів творення англословних неологізмів пріоритетне місце належить таким словотворчим процесам, як словоскладання, афіксація, конверсія, аббревіація тощо [48, с. 327; 51, с. 55]. Крім того, значна плеяда науковців зауважує про посилення тенденції функціонування неологізмів, заснованих на мовному явищі телескопії за посередництва різних комбінацій неоусічень (аферезів (відсікання початкової частини слова), синкопів (вилучення центральної частини слова), апокопів (відсікання кінцевої частини слова) [60, с. 4; 47, с. 115].

Обсяг поняття «новизна» на перший план висуває питання лексикографічного плану як одного із основних факторів, що ускладнює процес перекладу неоковідизмів. Незважаючи на стрімкий розвиток інформаційно-

комунікаційних систем, жоден словник не може встигнути репрезентувати значення усіх неологізмів. Відтак відсутність словникової статті до певного неологізму в лексикографічних ресурсах зрештою зумовлює множини труднощів щодо їхнього відтворення в мові перекладу.

Для адекватної передачі неологізмів у мові перекладу, тобто перекладу, що забезпечує необхідну повноту міжмовної комунікації в конкретних умовах, перекладачу/-чці доводиться вирішувати низку завдань ще на доперекладацькому етапі. Передусім він пов'язаний з кваліфікуванням значення інноваційної мовної одиниці, що закріпилося в перцепції носіїв мови оригіналу або у випадку з неосемемами чи неофразеосемемами визначенням нового значення раніше наявної номінації.

Дослідники Е. О. Четвертак й Я. М. Юрченко пояснюють складність перекладу інноваційних мовних одиниць не лише необхідністю володіння релевантними екстралінгвістичними знаннями для з'ясування значення неологізму, а й урахуванням особливостей контекстуальної зумовленості їхнього вживання [25, с. 56]. Відтак у визначенні значення пропонується керуватися вузьким контекстом, тобто кваліфікувати неологізм шляхом аналізу лінгвістичних одиниць, що становлять його безпосереднє оточення на рівні речення, або широким контекстом, ураховуючи лінгвістичний інтенціонал поза межами речення.

Крім того, на доперекладацькому етапі особливу увагу слід приділити структурі інноваційної одиниці. Оскільки певний пласт нових креацій утворюється за наявними в мові словотворчими моделями, описаними вище, фактор кодування невідомого через відоме може фасилітувати процес відтворення неологізму в мові перекладу.

Переклад неологізму, значення якого вже відоме перекладачеві/-чці або ефективно кваліфіковане за посередництва вищеподаних стратегій, зрештою звужується до питань власне перекладацьких практик, тобто пошуку шляхів перекладу інноваційної мовної одиниці з урахуванням типу слів, до якого

належить певний неологізм, інтегрованих механізмів семантичного збагачення, прагматичних інтенцій, екстеріоризованих за його посередництва.

У сучасній перекладознавчій студії пропонуються такі шляхи перекладу інноваційних лінгвістичних одиниць:

1) Репрезентація неологізмів за допомогою транскодування: перекладацької транслітерації, транскрипції, адаптивного чи змішаного транскодування.

За таких методів переклад постає як акт відтворення графічної (транслітерація) чи звукової (транскрипція) форми слова разом із його значенням шляхом їхнього запозичення з мови оригіналу в мову-реципієнт. Аналізуючи безперекладність цього прийому, дослідниця Е. О. Куц зауважує, що в цьому контексті переклад постає як необхідна передумова для запозичення графічної чи звукової форми, що зумовлює квазібезперекладний характер перекладацької транслітерації й транскрипції [13, с. 223]. Відтак відтворена форма й значення слова стають фактами мови-реципієнта, що зрештою може кваліфікуватися як еквівалент ідентичного з ним іншомовного слова.

Відмінності у фонетичних системах української та англійської мов, атиповість певних мовних одиниць, утворених за посередництва перекладацької транслітерації або транскрибування, зумовлюють потенціал інших видів транскодування – змішаного (комбінування транслітерації й транскрибування) й адаптивного (пристосування форми вихідного неологізму до фонетичної чи граматичної структури мови-реципієнта).

Заразом не варто відкидати ймовірність, що реципієнт перекладу може не зрозуміти значення неологізму, відтвореного за посередництва прийомів транскодування. На наше переконання, ефективність залучення цих прийомів під час перекладу інноваційних одиниць може визначатися низкою чинників.

По-перше, пропонуємо керуватися орфоепічним критерієм, що відкидає інтеграцію какофонічних (немилозвучних) транскодованих мовних креацій. По-друге, варто враховувати сприйняттєвий критерій, аналізуючи факт закріплення певної мовної одиниці в перцепції цільової аудиторії саме в такій транскодованій

формі. По-третє, ефективність залучення прийомів транскодування може визначатися екстралінгвістичним критерієм, тобто залежати від тих фонових знань, якими володіють потенційні реципієнти перекладу.

2) Репрезентація неологізмів за допомогою описового перекладу чи модуляції.

Описовий (дескриптивний) переклад як вид лексико-семантичної трансформації полягає в заміні вихідної інноваційної креації таким словосполученням у мові-реципієнті, що експлікує її значення, тобто пояснює це значення мовою перекладу [21, с. 145]. Так, за дескриптивного прийому репрезентації неологізмів інваріантом перекладу можна вважати значення мовної одиниці безвідносно до її зв'язків із зовнішньою структурою слова. Проте подекуди тлумачення слова може виявлятися громіздким й створювати семантичне перевантаження дискурсивного фрагмента, тому постає проблема оптимального підбору пояснювального еквівалента.

Досліджуючи питання перекладу новотворів, науковиця В. О. Старух поряд з поширеністю описового перекладу зауважує про потенціал модуляції під час перекладу інноваційних мовних одиниць [17, с. 196]. Ця лексико-семантична трансформація, що полягає в заміні вихідного слова чи словосполучення одиницею мови-реципієнта, значення якої можна вивести логічним шляхом, дозволяє уникнути багатослівності й алогізму певних неоструктур.

3) Відтворення інноваційної мовної одиниці за допомогою калькування.

Студіюючи відмінності трансформацій вищого порядку й калькування як прийому нижчого порядку, дослідник Л. М. Черноватий та дослідниця І. П. Липко припускають, що калькування, яке полягає у відтворенні лексичної чи лексико-морфологічної форми мовних одиниць є головним способом перекладу на початковому рівні, адже ґрунтується на орієнтації на поверхневу структуру повідомлення [24, с. 166–167]. Використання способу калькування демонструє існування двосторонніх міжмовних відповідностей серед елементарних лексичних одиниць, які використовуються як лінгвістичний інструментарій для відтворення внутрішньої форми слова. За такої специфіки,

переваги способу калькування полягають у лаконічності, простоті й відносній термінологічності еквівалентів-кальок.

Утім незважаючи на стислість неологізму та його однозначну співвіднесеність з вихідним словом, що досягаються за допомогою калькування, необхідно зважати на обмежену доцільність використання цього прийому. Ґрунтуючись на екстралінгвістичній специфіці досліджуваного нами дискурсу, ми припускаємо, що виправданість застосування прийому калькування може залежати від смислового балансу скалькованих компонентів й мовних тенденцій в оперуванні тим чи іншим відповідником.

4) Відтворення неологізмів за допомогою прийому прямого включення, тобто використання вихідного написання англomовної креації в українському перекладі [62, с. 13].

Використання способу прямого включення може бути виправдано в тих випадках, коли інноваційну мовну одиницю неможливо передати іншими способами перекладу у зв'язку зі специфічністю її написання чи звучання.

Варто зауважити, що в сучасних перекладознавчих студіях ефективною стратегією вважається поєднання кількох способів перекладу під час відтворення неологізмів. Так, поширеними комбінаціями перекладацьких прийомів є транскодування і описовий переклад або метод прямого включення з експлікацією [62, с. 13]. Крім того, подекуди зауважується доцільність використання перекладу за допомогою функціональних аналогів, тобто через заміну вихідної одиниці словом або словосполученням у мові перекладу, що викликає відповідну реакцію в реципієнта [22, с. 20], а відтак корелює з стилістичною відповідністю перекладу.

Отже, поліаспектність неологізмів зумовлена їхнім типологічним розмаїттям, множиною шляхів отримання параметра новизни, її обсягом, а також низкою продуктивних патернів їхнього творення, серед яких чільне місце належить семантичному й лексико-граматичному підходам. Семантичний підхід до неологізації мови передусім пов'язаний з явищами семантичної деривації, що

охоплює зміни семантичного обсягу слова (розширення, звуження, зсув значення) й різні види перенесення (метафоричні, метонімічні, функціональні).

У ситуації лексико-граматичних моделей творення нові лінгвістичні одиниці творяться за посередництва наявного матеріалу властивими для мови словотвірними способами (шляхом афіксації, конверсії, аббревіації, телескопії тощо). Заразом інтеграція неологізмів, заснованих на процесах образно-асоціативного семантичного збагачення, детермінування мовних одиниць, номінацій з відповідною структурою може сприяти екстеріоризації певних прагматичних вимог дискурсу COVID-19.

Новизна неологізмів зумовлює проблеми лексикографічної практики, що виявляються у складності з'ясування значення нової креації й відтак спричиняють необхідність аналізу мікро- й макроконтексту та/або структури неологізму для його адекватного перекладу. На власне перекладацькому етапі постає питання пошуку шляхів перекладу інноваційної лінгвістичної одиниці, до основних з яких зараховують транскодування, описовий переклад, модуляцію, пряме включення, калькування тощо. Потенціал того чи іншого прийому перекладу може залежати від структури неологізму й прагматичної зумовленості його вживання.

РОЗДІЛ 2

МОВА Й ПАНДЕМІЯ КОРОНАВІРУСУ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НЕОКОВІДИЗМІВ

2.1 Структурно-семантичні параметри неолексем коронавірусної тематики й труднощі їхнього перекладу

Поява неологізмів відображає адаптацію мови до умов її функціонування, що змінюються під впливом як лінгвістичного, так і екстралінгвістичного контексту. До інтралінгвальних стимулів неологізації мови традиційно зараховують апеляцію до генералізації, мовної економії, диференціації тощо [15, с. 131; 28, с. 2]. З екстралінгвістичних позицій досить часто поповнення лексичного складу неологізмами й виникнення семантичних дрейфів мотивується певними соціальними й політичними подіями, а також здобутками в певних галузях знань.

Дотепер спалах хвороби не розглядався як основоположний екстралінгвістичний чинник суттєвої неологізації мови, обмежуючись розгортанням нових подій переважно в медичному контексті й відтак зводячись радше до поодиноких інноваційних креацій. Однак ситуація з поширенням вірусу COVID-19 помітно відрізняється тим, що вона має глобальний характер й вимагала трансформацій майже у всіх сферах життєдіяльності індивідів.

За Р. Лоусоном, коронавірусна ситуація диктувала свої умови, змушуючи людей акліматизуватися до нової нормальності, використовуючи конкретні номінації й семантичні модифікації як інструмент осмислення змін, які раптово стали частиною повсякденного життя [45]. Відтак надзвичайний стан, спричинений пандемією коронавірусу, й привнесені повальні трансформації підготували фундамент для появи лексичних одиниць на позначення нових об'єктів й феноменів.

Виконуючи функцію антикризового менеджменту, англомовний дискурс COVID-19 подекуди позиціонує питання врегулювання песимістичних настроїв суспільства шляхом інтеграції лексичного інструментарію з відповідним прагматичним інтенсіоналом.

Дотепер неологічний простір дискурсів, заснованих на серйозній комунікативній тональності, вирізнявся термінологічним лексичним наповненням, містивши радше поодинокі прояви лінгвокреативу. Проте, на наше спостереження, прагматика значного пласту неолексем коронавірусної тематики тяжіє до кодування ефекту здивування в актуалізації певних концептів через інтеграцію неоківідизмів з відносно нестандартною структурою.

Так, серед неолексем англомовного дискурсу COVID-19 нами було зафіксовано множину неоківідизмів, утворених за посередництва телескопії, за якої нова лексична одиниця виникає у процесі амальгамування (злиття) фрагментів основ, наприклад, під час з'єднання повної основи одного слова зі скороченою основою іншого або зі злиття скорочених основ двох слів [60, с. 3].

Маємо констатувати, що фузія елементів донедавна значно поступалась більш традиційним способам словотворення (наприклад, афіксації, конверсії), розглядаючись як малопродуктивний й радше оказіональний прояв генерації лексичних одиниць, що використовувалась переважно в художньому контексті.

Потяг мовної свідомості до генерування слів-амальгамів у кризових ситуаціях може бути продиктований іманентною впливовістю й лудичністю цих лексичних одиниць, заснованою на їхній відносно нестандартній структурі, що зрештою відповідає прагматичним вимогам досліджуваного нами дискурсу.

Зокрема за результатами проведеного нами аналізу, можемо засвідчити продуктивність таких телескопічних моделей: 1) злиття ініціального фрагмента (акопи) однієї лексичної одиниці й повноцінної іншої; 2) злиття акопи з кінцевим фрагментом (аферезою) іншого слова; 3) з'єднання першої лексичної одиниці без усічення з аферезою іншої.

У поданих нижче дискурсивних фрагментах фіксуємо утворений за першою моделлю неоковідизм *covexit* (*Covid* + *exit*) і похідне від нього дієслово, утворене за посередництва конверсії:

(1) англ. *More and more experts discuss the strategy for covexit* (Covexit Group, 20.02.2021).

(2) англ. *Here is a preliminary discussion about how a treatment-based strategy could help us to “covexit” the crisis* (Covexit News, 12.04.2020).

Подані бленди апелюють до аналогії телескопізмів *Brexit* (*British* + *exit*) й *Megxit* (*Megan* + *exit*), що може свідчити про продуктивність телескопії на сучасному етапі й певну послідовність мовних процесів або навіть їхню еволюцію. Так, з позицій когнітивістики нову лексичну одиницю (*Covexit*) можна порівняти з аналогічним фактом у минулому (*Brexit*, *Megxit*), що мимовільно розташовується в мовній пам'яті. За посередництва аналогії нова лексична одиниця дискретно співвідноситься з раніше наявною, сприяючи створенню похідних позицій на наступних етапах деривації (*to covexit*).

Відтворення в мові перекладу інноваційної лексичної одиниці, заснованої на таких процесах аналогії, на перший план висуває питання звернення до перекладацького референсу й оцінки доцільності його реалізації [47, с. 127]. В англо-українській перекладацькій студії для лексем *Brexit* й *Megxit*, що донедавна також вважались неологізмами, закріпились утворені за посередництва транскрибування відповідники *Брекзит* й *Мекзит* відповідно. Відтак виправданим можемо вважати апеляцію до послідовності перекладацьких практик й застосування цього прийому в перекладі неоіменника *Covexit*:

(1) укр. *Дедалі більше експертів обговорюють стратегію Ковекзиту.*

Крім того, на наше переконання, альтернативним і не менш ефективним прийомом є описовий переклад, що, хоча й позбавлений стислості в порівнянні з транскрибуванням й нівелює неологізм як такий в українській мові, натомість дозволяє експлікувати неоковідизм безвідносно до фонду глибинних фонових знань.

Для адекватної україномовної експлікації неоковідизму *Covexit* звернімося до поданої на розгляд дефініції в *Macmillan Dictionary*: “*Covexit denotes the process of gradually removing the restrictions...imposed by governments in response to the Coronavirus crisis*” [65]. Відтак можемо вивести україномовний відповідник-пояснення *поступове послаблення карантинних обмежень*, що є альтернативним варіантом перекладу неоіменника *Covexit*.

У випадку з перекладом похідного дієслова *to covexit*, адаптивне транскодування, що могло б вирішити розбіжності граматичних структур української та англійської мов, на наше переконання, все ж не дозволить прецизійно імплікувати значення неоковідизму. По-перше, потенційний транскодований відповідник *ковекзикувати* з дієслівним суфіксом не відповідає орфоепічним тенденціям української мови, й відтак какофонічне сполучення звуків й складність їхньої вимови виключає доцільність використання адаптивного транскодування. По-друге, має місце порушення семантичного узгодження (семантичного дисонансу) між компонентами телескопізму, оскільки лексема *екзикувати* є досить штучною. Заразом її фонемна схожість з лексичною одиницею *екзекувати* (здійснювати екзекуцію) апелює до нерелевантних концептів.

Зважаючи на вищеподані чинники, у рамках заданого контексту доцільним вбачаємо залучення прийому описового перекладу зі збереженням семантики другого компонента *exit*:

(2) укр. *Представляємо Вашій увазі попереднє бачення того, як медична стратегія може допомогти нам **поступово «вийти» з кризи, викликаної пандемією COVID-19.***

Подекуди поняття, екстеріоризовані за посередництва певних неоковідизмів, існували раніше, проте під впливом поширення коронавірусу й дотичних подій, виникла потреба в переосмисленні привнесених змін й генеруванні спеціальної номінації. Ми поділяємо думку дослідниці А. Ройг-Мерін, яка вважає, що така однослівність покликана сигналізувати про те, що індивіди сприймають модифікацію певного об'єкта або явища як нове

поняття [54, с. 2]: суспільство зазнало змін, а отже виникає потреба в нових словах для позначення результатів цих змін.

Так, до прикладу, у наведеному нижче дискурсивному фрагменті фіксуємо утворений за третьою моделлю неотелескопізм *maskne* (*mask* + *acne*), що позначає висипи, отримані внаслідок носіння маски. Під час перекладу доцільним вважаємо залучення прийому транслітерації, що стисло й однозначно імплікує подану неолексему:

(3) англ. *One way to combat maskne is to avoid thick, occlusive skincare creams* (Independent, 25.07.2020).

(3) укр. *Одним із шляхів боротьби з маскне є відмова від кремів з важкою текстурою, що забиває пори.*

На певному етапі карантинні обмеження стали сприйматися як нова нормальність, що подекуди передбачала навпаки дещо сприятливі умови життєдіяльності. До прикладу, в окремих випадках період самоізоляції міг розглядатися як додатковий фонд вільного часу, нагода зміцнити родинні зв'язки, зайнятися улюбленим хобі тощо. Відтак подальший перехід у звичний (очний) формат роботи чи навчання після закінчення періоду ізоляції викликав певне почуття ностальгії за комфортним й розміреним темпом життя вдома.

Про потяг до конкретизації привнесених локдауном настроїв свідчить внутрішня семантика неотелескопізму *lockstalgia* (*lockdown* + *nostalgia*, модель 2), що позначає почуття легкого суму за періодом ізоляції:

(4) англ. *Mark Pittaccio discusses how to minimize feelings of lockstalgia* (New Model Advisor, 02.07.2020).

Соціальні, економічні, психологічні, освітні та психічні наслідки пандемії COVID-19 можна вважати універсальними корелятами свідомості глобальної спільноти [45]. Тому переклад неоковідизмів зі збереженням неологізму як такого може вважатися атрибутом зближення між мовними спільнотами.

Так, під час відтворення неоковідизму *lockstalgia* ми вдаємося до адаптивного транскодування, що дозволяє однослівно репрезентувати

неотелескопізм й разом передбачає пристосування до граматичної структури мови-реципієнта:

(4) укр. *Марк Піттаччо обговорює способи мінімізації почуття локстальгії.*

Принципова необхідність залучення описового перекладу не постає у зв'язку зі схожим фонемним складом неоквідизму й форманта, що несе основне смислове навантаження. Крім того, вищенаведені біномні неолексеми позначають елементарні зміни в повсякденному житті індивідів, що зумовлює іманентну зрозумілість транскодованих відповідників.

У рамках пропонованого дослідження нами також було зафіксовано множину неотелескопізмів з другим номінантом *pandemic* або *epidemic*. Бленди такого типу відображають події, що відбуваються під час пандемії. Специфіка феноменів визначається першим компонентом телескопізму, а другий – позначає референцію до періоду пандемії, у контексті якої актуалізується певне явище.

До прикладу, у наведених нижче дискурсивних фрагментах неолексема *twindemic* (*twin* + *pandemic*, модель 3) імплікує спалахи грипу одночасно з пандемією COVID-19, а неотелескопізм *infodemic* (*information* + *pandemic*, модель 2) позначає стрімке поширення інформації, пов'язаної з коронавірусом:

(5) англ. *Flu and COVID-19 “twindemic” could hit UK* (Sky News UK, 01.11.2021).

(6) англ. *From pandemic to infodemic* (European Commission, 04.06.2020).

Під час перекладу вищенаведених неолексем керуємося контекстуально-прагматичними параметрами висловлювання, що виключають принципову необхідність залучення описового перекладу. Натомість вдаємося до адаптивного транскодування, що дозволить реалізувати прагматичну зумовленість інтеграції неолексеми (референції до фонемної схожості з лексемою *пандемія* для мовного впливу на реципієнта) й водночас уникнути семантичного перевантаження висловлювання:

(5) укр. *Твіндемія грипу й COVID-19 може охопити Великобританію.*

(6) укр. *Від пандемії до інфодемії.*

Виконуючи функцію антикризового менеджменту, англомовний дискурс COVID-19 заснований на мовному інструментарії з високим сугестивним потенціалом (впливовістю). Науковець І. Гонта стверджує, що сугестивність й здатність до детермінування складних понять через образно-асоціативні зв'язки є конститутивними параметрами метафорично переосмислених мовних одиниць [4, с. 114].

З позицій перекладу аналіз внутрішньої семантики номінантів телескопізму й актуалізація конотативного компонента в його значенні може сприяти приверненню уваги реципієнтів як початкової стадії впливу через увиразнення висловлювання.

З окреслених міркувань альтернативним варіантом перекладу неоковідизму *twindemic* пропонуємо вважати відповідник *епідемія у квадраті*, утворений за посередництва трансформації модуляції із розширеною роллю конотативного компонента в значенні вихідної неолексеми.

Пандемія докорінно трансформувала споживчу поведінку, спричинивши значне підвищення імпульсивних покупок на тлі пандемічної напруги. Крім того, в період кризи, викликаній коронавірусом, значно активізувались купівельні процеси на просторах дигітальних майданчиків.

У відповідь на такі зміни екстеріоризувалась відповідна інноваційна телескопічна одиниця *spendemic* (*spend* + *epidemic*, модель 3), що позначає тенденцію до нераціонального придбання товарів під час пандемії:

(7) англ. *The SPENDemic: Holiday Shopping During COVID-19* (NMI Blog, 10.12.2020).

На відміну від вищеподаних неоковідизмів, що містять інтернаціональні словотворчі елементи й відтак їхнє транскодування не перешкоджає прецизійному декодуванню їхнього значення, неолексема *spendemic* містить референцію до процесуальної ознаки, вираженої першим дієслівним й відносно резистентним до запозичення компонентом *spend*. Проте наявність дефініції в дискурсивному фрагменті нівелює необхідність експлікації неоковідизму:

(7) укр. *СПЕНДемія: святковий шопінг під час пандемії коронавірусу.*

Запровадження маскового режиму дещо обмежило невербальну комунікацію, унеможлививши передачу своїх емоцій, наприклад, через посмішку. У такому контексті нової резонансності набула створена відомою моделлю Тайрою Бенкс лексема *smize* (*smile* + *eyes*, модель 2 з трансформацією афери), номінуючи не лише модельні практики, а й невербальний спосіб комунікації під час пандемії коронавірусу (посмішку очима під час носіння захисної маски). У перекладі відтворюємо неосемему *smize* за посередництва описового перекладу на основі аналізу внутрішньої структури мовної одиниці:

(8) англ. *How to master the smize in the age of the face mask* (The Telegraph, 17.07.2020).

(8) укр. *Як оволодіти технікою посмішки очима під час маскового режиму.*

Творення нових слів за своєю суттю є проявом креативних зусиль мовців [20, с. 255]. Дотепер лінгвокреатив вважався радше другорядною, аніж основоположною ознакою неологізмів. Лінгвістичні одиниці, засновані на мовноігрових процесах, вважались досить резистентними до подальшого входження в загальноживану мову й фіксації у словниках.

Проте за результатами нашого дослідження, на лоні англомовного дискурсу COVID-19 нами було зафіксовано множину проявів лудичної (мовноігрової) функції мови. Такий підхід корелює з припущенням дослідниці Н. В. Кондратенко про тенденцію до «карнавалізації» мови [10, с. 84]. Відтак лінгвокреатив відповідає мовному смаку сучасності.

До прикладу, в поданих нижче дискурсивних фрагментах засобом неологізації англійської мови постає каламбур, основою якого є мовні одиниці з ідентичним чи подібним фонемним складом [10, с. 85]. Так, на основі фонемної підміни останнього складу лексеми *quarantine* за телескопічним принципом був утворений неоковідизм *quaranteam* (*quarantine* + *team*, модель 1), а за посередництва конверсії – похідні від нього інноваційні мовні одиниці:

(9) англ. *Quaranteam: The unexpected pleasure (and occasional horror)* (Glamour, 12.11.2020).

(10) англ. *England is the latest country to announce **quaranteam** guidance* (The Conversation UK, 17.06.2020).

(11) англ. *How to “**quaranteam**” with coworkers* (Accenture Blockchain Blog, 04.11.2020).

(12) англ. *Be honest with your **quaranteam-mates*** (Happiest Baby, 20.04.2021).

На наше переконання, факт наявності неологізмів, заснованих на механізмах лудичності, корелює з еволюційною теорією неологізмів, за якою кожен неологізм проходить ініціальну стадію свого існування як okazіоналізм, а вже потім фіксується або не фіксується в мові [9, с. 80]. У нашому випадку така неолексема не просто стала фактом загальноживаної мови, а й підлягала подальшим етапам деривації. Відтак наявність вторинних (похідних) мовних одиниць свідчить про рекурентність мовної одиниці й зрештою її приналежність до розряду неологізмів.

Кореляція між загальним фондом знань реципієнтів й пресупозицією адресанта повідомлення є конститутивним чинником комунікативної ефективності [26, с. 85]. Комунікація, що містить факти каламбуру, додатково висуває необхідність єдності знань реципієнтів про звукову оболонку й значення словесного знака. Складність перекладу лудичних одиниць обґрунтовується як результат вияву аломорфних рис вихідної мови й мови-реципієнта [30, с. 4], оскільки референція до закодованого стилістичного прийому вимагає аналізу внутрішньої семантики й форми лексеми.

Науковиця К. Андрєяк пропонує низку сценаріїв перекладу лудично маркованих мовних одиниць. За першим перекладацьким сценарієм, лудично маркована лексема відтворюється за посередництва омонімії, полісемії чи омографії, тобто без стилістичних втрат каламбуру. За другим – каламбур замінюється псевдокаламбуром, тобто стилістичний ефект компенсується за посередництва стилістичного потенціалу інших засобів (рими, повтору, іронії, алітерації, тощо) [30, с. 8]. В окремих випадках вихідний стилістичний ефект відтворити неможливо, зважаючи на вищевказану специфіку каламбуру. У такому разі перекладач може вдаватися до перекладу каламбуру лудично

немаркованою лексемою або нульовим каламбуром [30, с. 9]. Вилучення лудично маркованої одиниці вважаємо радикальним варіантом перекладу.

У заданому контексті дискурсивного фрагмента (9) доцільним є відтворення каламбуру завдяки лудичному потенціалу омофонії. Пропонуємо інтеграцію лексеми зі схожим, проте не ідентичним складом з ініціалізацією другого компонента телескопізму:

(9) укр. *КаранТІМ: несподіване задоволення (а іноді і жах).*

У дискурсивному фрагменті (10) фіксуємо термінування неолексеми *quaranteam*. Відтак вдаємося до трансформації модуляції, інтегруючи лудично немарковану лексему:

(10) укр. *Англія останньою оприлюднить інструкції з функціонування соціальних осередків ізоляції.*

Синтетизм української мови унеможливорює продуктивність конверсії як способу творення нових слів. Тому репрезентація неоковідизму *to quaranteam* у мові перекладу неможлива без морфологічних формантів або експлікацій. Так, у поданому нижче перекладі ми вдаємося до аналізу внутрішньої семантики другого номінанта неотелескопізму й залучаємо потенціал префіксально-суфіксального способу творення неологізмів для утворення псевдолудичної лексеми:

(11) укр. *Як «перекарантинити» разом зі своїми співробітниками.*

Під час перекладу вторинного неоковідизму *quaranteam-mate* виправданим вважаємо залучення нелудичної мовної одиниці:

(12) укр. *Будьте чесними зі своїми товаришами по самоізоляції.*

Пандемія внесла свої корективи до теорії поколінь, що нерозривно пов'язана з економічними циклами розвитку країн й соціальними чинниками. Суспільство змінилося, що виражається в переоцінці цінностей, нових звичках й зміні певних аспектів життєдіяльності. Відтак у класифікації поколінь постала потреба в пошуку номінації, що актуалізувала б новий соціальний досвід. Так, у дискурсивному фрагменті (13) фіксуємо відповідний неоковідизм *coronials* (*corona* (*virus*) + *millennials*, модель 3) на позначення дітей, народжених з

початком пандемії. У перекладі поданого дискурсивного фрагмента послуговуємося прийомом адаптивного транскодування з додаванням:

(13) англ. *Everyone born after Jan 1, 2020 will be known as **Coronials** not Millenials* (Ventre J., “Coronials: A New Generation”, p. 3).

(13) укр. *Усі діти, які народилися після 1 січня 2020 року, будуть належати до **представників покоління короналіів**, а не міленіалів.*

Зважаючи на відсутність офіційних словникових статей для неологізмів, у дискурсивних фрагментах за їхньої участі подекуди трапляється одночасна інтеграція дефініції інноваційної лексичної одиниці. З позицій перекладу така дискурсивна особливість відіграє допоміжну роль, полегшуючи прецизійне відтворення неологізму й елімінуючи необхідність залучення описового перекладу або додавання семантично значущого елемента.

Так, нижче оперуємо виключно прийомом адаптивного транскодування для відтворення неолексеми *coronials* з переосмисленою семантикою, що зрештою свідчить про полісемію певних неоконвідизмів:

(14) англ. ***Coronials**: Nurses who graduated during the COVID-19 pandemic. Will they be better nurses* (Monforte-Royo C., Fuster P., National Library of Medicine)?

(14) укр. ***Короніали**: медсестри, що пройшли випробування пандемією COVID-19. Чи покращаться їхні професійні навички?*

Серед неологічного простору англійського дискурсу COVID-19 нами також були зафіксовані факти англійських неоконвідизмів, утворених за допомогою більш традиційних способів словотворення – афіксації й словоскладання.

До прикладу, у наведених нижче дискурсивних фрагментах фіксуємо неолексеми, утворені за посередництва афіксації на позначення ставлення до питання носіння масок й вакцинації з референцією до періоду пандемії коронавірусу:

(15) англ. *Boris Johnson appeared **maskless** during a visit to a hospital* (The Guardian, 08.11.2021).

(16) англ. *What psychology can tell us about **anti-maskers*** (Independent UK, 14.12.2020).

(17) англ. *While communicating with **anti-vaxxers** is difficult, it is a necessary component of the job of a public health scientist* (Very Well Family, 13.10.2021).

Під час перекладу неолексем з заперечними афіксами вдаємося до відтворення лексичними засобами – шляхом інтеграції сполучення прийменника «без» із іменником у перекладі дискурсивного фрагмента (15), описовим перекладом у прикладі (16) й комбінацією адаптивного транскодування з експлікацією у фрагменті (17):

(15) укр. *Бориса Джонсона помічено без маски під час візиту до лікарні.*

(16) укр. *Що говорить психологія про **противників носіння захисних масок**.*

(17) укр. *Хоча вести бесіду з **противниками вакцинації (так званими «антиваксами»)** складно, така консультація є важливою частиною роботи фахівця у галузі охорони здоров'я.*

Пандемія COVID-19 певним чином була стимулом до переоцінки попередніх цінностей сім'ї, суспільної солідарності, активного відпочинку й релігії. Такий соціальний аспект пандемії спричинив певне розшарування поглядів щодо критичності ситуації коронавірусу. До прикладу, у поданих нижче дискурсивних фрагментах фіксуємо неолексему на позначення окремої ідеології і її представників, що переосмислили права й свободи людини під час пандемії, розташували здоров'я на щабель найвищої цінності:

(18) англ. *Near the core of **covidism** is the argument that healthy people are a lethal danger if they venture abroad* (MercatorNet, 03.08.2020).

У мові перекладу неолексему *covidism*, утворену за посередництва суфіксації, відтворюємо шляхом змішаного транскодування з додаванням для прецизійного відтворення сутності неотерміна:

(18) укр. *В основі **ідеології ковідизму** лежить аргумент, що здорові люди можуть становити смертельну небезпеку, якщо вони від'їжджають за кордон.*

Словоскладання як продуктивний засіб неологізації англійської мови свідчить про тенденцію до мовної економії [18, с. 156]. На наше спостереження, композити-неологізми на лоні англійського дискурсу COVID-19 здебільшого засновані на іменній синтагмі (наприклад, *covidalliance*, *covidstay*, *covidphobia*, *coronababies*, *covidfake*, *coronaviva*).

З позицій лінгвістики значний інтерес представляє семантика неолексеми-контроніма *mask-shaming* (N + P1), утвореної за посередництва словоскладання:

(19) англ. *But with face coverings becoming mandatory for English shoppers this week I'm sure it won't be long before **mask-shaming** is as rampant in the UK as it is over here* (The Guardian, 22.07.2020).

(20) англ. *Because if somebody wants to wear a mask, there should be no **mask shaming*** (The Guardian, 23.05.2020).

(21) англ. ***Mask-shaming** shows how quickly new behaviours can go from rare to common. But in some communities you're still more likely to be shamed for wearing a mask than not* (Wired, 27.06.2020).

Відповідно до пропозиції дефініції в лексикографічній розвідці *Oxford Languages* ця інноваційна одиниця має два протилежні значення: “*mask-shaming refers to the act of shaming someone for wearing mask or for not wearing mask*” [72, с. 12]. Можемо зафіксувати, що в заданому контексті дискурсивного фрагмента (19) неолексема *mask-shaming* позначає критику відносно осіб, що відмовляються надягати маску, у фрагменті (20) – навпаки відносно тих, хто користується маскою, а у прикладі (21) – зберігає свою контранімічну семантику.

Під час перекладу окресленої неолексеми доцільним вбачаємо її репрезентацію відповідником *масковий шеймінг*, що утворений шляхом сполучення прикметника з транскрибованим другим компонентом неолексеми-композита.

На наше спостереження, внутрішня семантика деяких неолексем-композитів містить прояви метафоризації:

(22) англ. *The **Coronacoaster** is real for many of us* (Blue Pond Coaching, 15.10.2020).

(23) англ. *Learning to ride the corona-coaster* (M&M Global, 15.05.2020).

Аналіз структури неоковідизму дозволяє прослідкувати референцію до мовної одиниці *roller coaster* (укр. *американські гірки*), семантика якої докорінно не модифікується за рахунок підміни ініціальної частини. Так, за функціональною аналогією неоковідизм *coronacoaster* позначає нестабільний емоційний стан під час пандемії коронавірусу.

У перекладознавчій студії нерідко зауважується, що у відтворенні мовних одиниць з референцією до інтра- й екстрамовних ендозон збереження конгруентної прагматичної інформації постає як одне з основоположних перекладацьких завдань [44, с. 48]. Дивергенція контекстуально-прагматичних вимог вищенаведених дискурсивних фрагментів зумовлює відмінність підходів до їхнього перекладу.

Так, метафора у прикладі (22) виконує радше номінативну функцію, відтак доцільним вбачаємо залучення описового перекладу. Образність заголовку у прикладі (23) є засобом привернення уваги реципієнтів, що навпаки зумовлює принципову важливість відтворення метафори у мові-реципієнті з додаванням:

(22) укр. *З коливанням настрою під час пандемії стикається більшість із нас.*

(23) укр. *Як кататися на емоційних гойдалках в умовах локдауну.*

Ми поділяємо думку О. А. Ясинецької, за якою під час відтворення метафори увага перекладача має бути зосереджена не лише на лінгвістичних перетвореннях, а й на співвіднесеності мовних одиниць з їхніми семантичними й прагматичними характеристиками задля репрезентації концептуальної картини, опосередкованої іншим мовно-культурним середовищем [27, с. 98]. Відтак ми замінюємо вихідний образ функціональним аналогом мови-реципієнта (*гойдалки*), апелюючи до концептуальної картини україномовних реципієнтів.

Отже, серед неологічного простору англomовного дискурсу COVID-19 нами було зафіксовано спеціальний мовний інтенціонал на позначення нових об'єктів й феноменів, привнесених пандемією коронавірусу. Оперування

неоковідизмами стало важливою умовою для функціонування мовного колективу в умовах нової нормальності, що зумовлює їхній неологічний статус.

За результатами нашого дослідження продуктивними моделями творення неолексем у пропонованому дискурсі є телескопія, афіксація й словоскладання. Фактичний матеріал дозволяє засвідчити, що в умовах надзвичайної ситуації масового спалаху захворювання спостерігається екстеріоризація потягу до зняття психологічної напруги, що виявляється в актуалізації номінацій, заснованих на донедавна нестандартній структурі, лудичності неолексем й випадках вторинної деривації й полісемії, що свідчить про активну фазу розвитку неологічних одиниць. У перекладі неоковідизмів чільне місце належить прийомам транскодування, описового перекладу, додавання й модуляції.

2.2 Пандемічна неофраземіка як особливий перекладацький виклик

Не менш стрімкими темпами у відповідь на привнесені пандемією коронавірусу зміни в життєдіяльності індивідів з'являються одиниці непрямой похідної номінації й складної семантики – неофраземи. Завдяки своєму похідному характеру такі одиниці імпліцитно зберігають зв'язки й відношення між концептуальними ендозонами мовної свідомості й образом світу [6, с. 32]. Заразом складна ідіоматична семантика неофразем визначає їхню інформативну релевантність й евристичний потенціал у лінгвістичній реконструкції когнітивно-синергетичних механізмів.

Оскільки генерація неофразем обумовлена потребою у знаках непрямой похідної номінації, то їхнє формування перебуває під домінуванням іманентних тенденцій розвитку, внутрішньосистемної трансформації й вдосконалення мови, а також обумовлюється комунікативно-прагматичними вимогами відповідної дискурсивної ситуації. Неофраземи й неофразеосеми як реальні знаки мовної свідомості є засобами конденсації вербалізованого понятійного інтенціоналу.

Серед неологічного простору англomовного дискурсу COVID-19 нами було зафіксовано множину виявів семантичного переосмислення раніше наявної

фраземіки. Наявність таких неофразеосемем певним чином слугує підтвердженням того, що соціальні зміни не тільки увінчуються появою нових слів, а й знову вводять деякі раніше наявні слова, які набули нового резонансу під час великих соціальних криз. Розвиток нових значень у фраземних формацій або закодована референція саме до часів поширення коронавірусу свідчить про відновлення їхнього неологічного статусу як вияв потреби у фіксації змін, привнесених масовим спалахом коронавірусу.

За останні два тисячоліття глобальна спільнота пережила не одну пандемію чи епідемію. Кожна з них була грандіозним викликом, який вимагав особливих засобів реагування. З поступом подій різних пандемій мовна свідомість генерувала відповідні номінації на позначення нових об'єктів й феноменів. Оскільки хронологічно між пандеміями спостерігається проміжок у десять років, можемо припустити, що семантика неофраземних формацій підлягає переосмисленню у зв'язку з відмінностями функціонування соціуму.

До прикладу, за дефініцією, наданою в лексикографічному електронному ресурсі *Dictionary.com*, фразема *to flatten the curve* датується 2005–2010 рр. й трактується як «вживати заходи в галузі охорони здоров'я, щоб досягти більш поступового зменшення кількості нових випадків захворювання» [66]. У рамках англomовного дискурсу COVID-19 ця неофраземна формація набула нового резонансу й високої рекурентності, розширивши сферу свого функціонування від виключно епідеміологічної термінології до засобу номінації загальної стратегії виходу з пандемії.

Відтак неологічний статус фраземи *to flatten the curve* певним чином спирається на явища детермінування: відтепер вона постає не лише як медична метафора, обслуговуючи виключно номінативні потреби представників царини епідеміології, а в контексті подолання пандемії коронавірусу функціонує як соціальний лозунг:

(24) англ. *We must work together to “flatten the curve”* (Metro, 13.03.2020).

Переймаючи характеристики соціальної реклами, англomовний дискурс COVID-19 пов'язаний із питаннями як забезпечити інформування індивідів про

певні аспекти запобігання й лікування коронавірусу й спонукати до усвідомлення глобальної важливості подолання пандемії, а також дотримання основоположних правил. Комунікативно-прагматичні завдання атракції уваги індивідів ефективно регламентуються паралінгвістичними засобами [1, с. 8]. Про підтвердження інтермедіальності досліджуваного нами дискурсу певним чином свідчить референція неофразеосеми *to flatten the curve* до інфографічного контенту – епідеміологічного графіка (див. додаток А).

На наше переконання, наявність креолізованого тексту диктує потребу в збереженні закодованої референції до нього в мові-реципієнті. Відтак доцільним можемо вважати залучення прийому додавання:

(24) укр. *Ми маємо об'єднати зусилля, щоб вирівняти криву поширення коронавірусу.*

Окрім неофразеосеми *to flatten the curve* своєрідною соціальною «мантрою», у контексті якої почала функціонувати сучасна глобальна спільнота й зокрема сфера медицини, слугує стратегія підвищення спроможності медичної системи обслуговувати значну кількість пацієнтів під час пандемії коронавірусу [63]. Окреслений заклик в англійському дискурсі COVID-19 екстеріоризується неофразеосеменою *to raise the line* із референцією до окремої осі графіка (див. додаток А):

(25) англ. *Raising the line has rarely been addressed in ongoing palliative care discussions* (Powell R. A., Campos L. R., Opore-Lokko E. B., *BMJ Supportive and Palliative Care*, p. 119).

Подібно до інноваційної одиниці *to flatten the curve*, функціонування неофразеосеми *to raise the line* не обмежуються рамками епідеміологічної терміносистеми. Зважаючи на таку тенденцію міграції мовних одиниць, можемо засвідчити той факт, що в період поширення коронавірусу певні терміни, що мали обмежене фахове (епідеміологічне) використання, опинилися у фокусі суспільної свідомості й певним чином зазнали процесів детермінування.

Для україномовної репрезентації неофраземи *to raise the line* послуговуємося потенціалом описового перекладу зі збереженням апеляції до релевантного графіка:

(25) укр. *Підвищення показника потенціалу медичної системи рідко розглядалося в постійних дискусіях щодо паліативної допомоги.*

У період пандемії коронавірусу постала принципова необхідність не лише в об'єктному номінуванні, але й у мовних одиницях побічно-похідного характеру, заснованих на асоціативному мисленні [54, с. 2].

Ми поділяємо думку науковиць А. Гаддад й С. Монтеро-Мартінез, які наголошують, що в комунікації навколо COVID-19 одним із інструментів пізнання й асоціативної репрезентації дійсності є неофраземи-метафори [37, с. 4], адже під час метафоризації основних інтенцій учасників дискурсу відбувається полегшення сприйняття складних і неструктурованих сутностей. Метафори не лише образно репрезентують ключові об'єкти, події та сфери життя, а й істотно впливають на оновлення лексико-стилістичного потенціалу мови.

Заразом образно-асоціативна репрезентація певних понять допомагає не обтяжувати комунікативний простір виключно термінологічними одиницями, а натомість формувати більш зрозумілий, образно-асоціативний коронавокабуляр. Так, у поданому нижче дискурсивному фрагменті фіксуємо метафоризовану неофразему на позначення спортивного матчу в період пандемії:

(26) англ. *How Premier League's "ghost games" will look when matches resume once coronavirus suspension is lifted* (Daily Mail, 27.05.2020).

Пусті трибуни для глядачів порівнюються з містичними сутностями за ознакою невидимості й атмосфери, яку нагнітає відсутність уболівальників. Метафора *ghost game*, імовірно, була скалькована з німецької мови (нім. *Geisterspiel*), оскільки перша така гра відбулась саме в рамках Бундеслиги (Німеччина).

У перекладі доцільним вбачаємо збереження метафоричного образу. Так, вдаємося до відтворення неофраземи-метафори *ghost games* через прикладку-порівняння заразом з описовим перекладом:

(26) укр. *Якими будуть ігри Прем'єр-ліги без глядачів (так звані «матчі-привиди») після зняття коронавірусних обмежень.*

Метафоризація реальності в період поширення коронавірусу слугує засобом вдосконалення концептуального, зорового й ментального простору реципієнтів шляхом кількісної або емоційної оцінки ситуації за посередництва стилістичного нашарування [56, с. 53]. Відтак аналогія денотатів як основа метафори допомагає реципієнтам осмислити основну подію, нововведення або вплив у соціальному контексті пандемії завдяки переосмисленню семантичного простору наявних мовних одиниць.

До прикладу, з запровадженням паспорта вакцинації й зменшення кількості нових випадків захворювання на коронавірус багато країн пом'якшують свої карантинні вимоги й відкривають кордони, дозволяючи індивідам вільно подорожувати без необхідності проходження ізоляції після прибуття. Серед неологічного простору англomовного дискурсу COVID-19 ми зафіксували синонімічний ряд неофразем, що імплікують окреслену співпрацю в туристичній сфері через механізми метафоризації:

(27) англ. *“Corona corridors” will allow Germans a return to holidays* (The Times, 07.05.2020).

(28) англ. *Johnson will push for a quarantine-free air corridor with the US* (The Times, 02.06.2021).

(29) англ. *Australia to start travel bubble with Singapore* (BBC News, 22.10.2021).

Одиниці з такою консолідаційною семантикою певною мірою підтверджують припущення М. Беррокал й М. Кранерт про солідаризацію як одну із основних комунікативних стратегій під час коронавірусної кризи [31, с. 10]. Порівнюючи семантичні модифікації поданих неофразем-метафор зі специфікою неофразеосемем, окреслених вище, варто зауважити, що

метафоризовані мовні одиниці є проявом протилежної тенденції до термінування номінацій, заснованих на механізмах метафоризації.

Тому доцільним вбачаємо збереження в мові-реципієнті як номінативного навантаження, яке несуть подані неофраземи-метафори, й певної мірою їхніх образно-асоціативних референцій. Так, неофраземи *quarantine-free air corridor* й *corona corridors* відтворюємо відповідником *безпечний коридор*, генералізуючи їхні значення. Неофразему *travel bubble* репрезентуємо в україномовному перекладі відповідником *альянс вільних подорожей*, послуговуючись трансформацією модуляції, що дозволяє екстеріоризувати дискурсивну комунікативну тактику – закодовану інтенцію до підкреслення консолідації в умовах пандемії.

Прояви метафоризації й zarazом інтратрозрядної синонімії серед неологічного простору англomовного дискурсу COVID-19 фіксуємо також у поданих нижче дискурсивних фрагментах:

(30) англ. *You really need to use your judgment when deciding whom to include in a **social bubble*** (Hackensack Meridian Health, 26.08.2020).

(31) англ. *Like all exclusive circles, a **COVID bubble** has privileges that come with trusted rules* (Very Well Mind, 05.12.2020).

(32) англ. *A “**pandemic pod**” of friends sounds great – until you have to choose* (The Guardian, 12.05.2020).

Zarazом вищеподані неофраземи є синонімами до наведеної раніше неолексеми *quaranteam*. У цьому випадку можемо також говорити про явище інтратрозрядної синонімії на лоні англomовного дискурсу COVID-19, тобто корелятивність значень неофразем зі значенням відповідної неолексеми. З позицій перекладу така дискурсивна особливість фасилітує процес відтворення мовної одиниці в мові-реципієнті, проте за умови, якщо певні неологізми є абсолютними синонімами.

Для збереження окресленого прагматичного значення поданих неофразем-метафор послуговуємося трансформацією модуляції. Відтак пропонуємо поповнити україномовний синонімічний ряд, що імплікує явище об'єднання

індивідів в групу для запобігання захворюваності на коронавірус неофраземами *альянс самоізоляції* для *Covid bubble, social bubble* (утворено за аналогією до перекладацького відповідника для неофраземи *travel bubble*) й *пандемічна рукавичка* для *pandemic pod*. В останньому випадку вдаємося до заміни метафоричного образу (англ. *pod* (укр. «стручок») → укр. *рукавичка*).

Зважаючи на специфіку закодованих референцій окреслених вище дискурсивних фрагментів, можемо зафіксувати апеляцію до прагматики підкреслення спільності зусиль й непрямого заклику до консолідації в умовах кризової ситуації.

Інтеграція неофраземіки, заснованої на складних семантичних механізмах, дозволяє адекватно висловити оцінно-емотивне значення, спроектоване вербальними й когнітивними інтенціями [44, с. 47]. Кризова ситуація, викликана пандемією COVID-19, зумовила необхідність в пошуку індивідами нових форм дозвілля й рекатегоризації певних феноменів.

Окреслена тенденція логічно екстеріоризувалася у виокремленні відповідної неофраземіки на позначення шляхів соціалізації, що вписуються в контекст привнесених змін, й переосмисленого статусу дотичних явищ на лоні пандемічних обмежень:

(33) англ. *Virtual happy hours differ from remote happy hours in that they are intended for WFH employees and are part of a workplace's relationship building activities* (SIWOM, 20.07.2021).

(34) англ. *Coronavirus now necessitates the closure of most "non-essential" businesses* (Express Newspaper UK, 26.03.2020).

(35) англ. *All non-essential retailers will be able to reopen from 15 June* (BBC News, 26.05.2020).

(36) англ. *The Foreign Office is expected to lift its ban on non-essential travel to nearly all EU countries* (The Guardian, 02.07.2020).

(37) англ. *Zoom meetings became our new normal* (The Skill Collective, 04.05.2020).

Під час перекладу неофрази *virtual happy hour*, інтегрованої до дискурсивного фрагмента (33), проблеми лексикографічної практики відходять на другорядний план. Її останні два компоненти становлять стійке словосполучення на позначення раніше наявного неформального заходу з легкими закусками й алкогольними напоями, а доданий ад'єктив *virtual* є конкретизатором формату його проведення, якого вимагала пандемічна напруга. Тому процес перекладу зводиться до аналізу внутрішньої семантики неофрази й стратегічного пошуку словникових відповідників. Так, пропонуємо відтворити неофразему *virtual happy hour* відповідником *віртуальна коктейльна вечірка*.

Пандемічна напруга в суспільстві спричинила експліцитне розмежування феноменів на допустимі й недопустимі. У такому поділі визначальним є рівень небезпеки, яку становлять певні види діяльності для добробуту глобальної спільноти.

З позицій перекладу такий підхід зумовлює потребу залучення меліоративного потенціалу евфемізмів, що редагують мову з метою нейтралізації різких оцінок у висловлюванні [25, с. 55]. Так, у наведеному нижче перекладі неофразеосемем *non-essential businesses, non-essential travel* й *non-essential retailers* ми уникаємо негативних оцінок за посередництва описового перекладу:

(34) укр. *У зв'язку з поширенням коронавірусу більшість секторів бізнесу, що забезпечують другорядні потреби громадян, мають припинити свою діяльність.*

(35) укр. *Усі роздрібні торговці, що займаються реалізацією товарів другорядної необхідності, зможуть відновити свою діяльність з 15 червня.*

(36) укр. *Очікується, що Міністерство закордонних справ Великобританії скасує обмеження щодо подорожей другорядної необхідності до майже всіх країн-членів ЄС.*

Аналізуючи неологічний статус неологізму *new normal*, інтегрованого до дискурсивного фрагмента (37), варто зауважити, що подана фразема першочергово є економічним терміном, що з'явився невдовзі після фінансової кризи 2008 року. У цьому контексті очевидна значущість хронологічного

параметра: норма вважається новою протягом певного часу, після чого, вона переосмислюється й втрачає свою новизну й незвичність. Крім того, суттєвим компонентом нормативної ситуації є наявність антипода – девіації: норма й аномалія сприймаються як такі лише в порівнянні, а динаміку нормативної системи визначає їхня опозиція.

Привнесені пандемічною ситуацією зміни зумовили сприймання нової норми не лише з позицій економіки (вихідний семантичний об'єм фраземи), а й як такої, що позначає зміни в соціальній взаємодії індивідів, організації професійної діяльності, відпочинку тощо. Відтак фразема *new normal* зазнала розширення семантичного об'єму й набула статусу неофразеосемеми.

Незалежно від контексту, у якому відбувається калькування, такий прийом вважається проявом міжмовного контакту. Калькування подекуди виходить за межі лексичних одиниць на морфологічні, синтаксичні й дискурсивні домени. Утім у діапазоні міжмовних операцій калькування розташовується між переносом мовної одиниці й перекладом [24, с. 164]. Незважаючи на маргінальний статус калькування, такий прийом в окремих випадках певною мірою дозволяє досягти вичерпності трактування. Так, потенціал калькування екстеріоризується у відтворенні неофразеосемеми *a new normal*:

(37) укр. *Зустрічі на платформі Zoom стали нашою **новою нормальністю**.*

Необхідність соціального дистанціювання, безсумнівно, залишила відбиток у царині навчання й роботи, елімінуючи потребу в повному дотриманні дрес-коду. Нами було зафіксовано відповідну неофразему, що відображає зміни в підходах до вибору одягу для відеоконференцій, зокрема фокусуванні індивідів лише на верхній частині свого зовнішнього вигляду. У перекладі неофраземи, інтегрованої до дискурсивного фрагмента (38), вдаємося до описового перекладу:

(38) англ. *Fashion brands design “waist-up” clothing for video calls* (BBC News, 28.09.2020).

(38) укр. *Дизайнери відомих брендів одягу розробляють презентабельний одяг до пояса для відеоконференцій.*

Дискурс навколо питання коронавірусу опредметнюється комунікацією ризиків, що зумовлює його іманентну впливовість [31, с. 4]. Англomовний дискурс COVID-19 пов'язаний зі з'ясуванням питань, як максимізувати доступність подання соціально важливих повідомлень для запам'ятовування і поширення широким загалом і переконати суспільство змінити своє ставлення до певної небезпеки й дотримуватися відповідних патернів поведінки.

Ураховуючи специфіку досліджуваного нами дискурсу, ми припускаємо, що правило як центральний дискурсивний елемент слугує певною мірою як слоган у рекламному просторі. У сприйманні слогану як необхідної константи рекламної кампанії взаємопов'язані три перцептивних процеси: власне перцепція, розуміння або оціночна діяльність й запам'ятовування або мнемонічна діяльність [33, с. 81].

На наше припущення, третій етап може вважатися перехідним до усвідомлення специфіки вірусної ситуації й модифікації поведінки індивідами, а отже серед вимог до аранжування правила висувається забезпечення його мнемонічності.

Так, реалізація мнемонічного потенціалу правила за посередництва відповідних засобів постає першочерговою дискурсивною вимогою, а його репрезентація в мові перекладу може вважатися одним із центральних перекладацьких викликів у рамках англomовного дискурсу COVID-19.

Мова є інструментом, що дозволяє свідомо й підсвідомо керувати мнемонічною системою індивіда й обмінюватися ним. Досліджуючи питання реалізації мнемонічності за допомогою мовних каналів, науковиця І. Ущатовська виокремлює декілька способів формування довгострокового запам'ятовування інформації, а саме фонетичні (риму, ритм), консолідацію інформації у стислі форми й вплив за допомогою неординарності лінгвістичного наповнення з сильним емоційним підтекстом тощо [23, с. 133]. З іншого боку мнемонічність повідомлення може підвищуватися за рахунок візуальної

опори [23, с. 132]. Тобто мнемонічна стратегія як форма вербально-психологічного впливу на індивідів передусім спрямована на їхню поведінкову, ціннісну й перцептивну системи.

Серед неологічного простору англомовного дискурсу COVID-19 нами було зафіксовано множину неофразем, що виконують мнемонічну функцію, тобто сприяють запам'ятання основоположних правил соціалізації й життєдіяльності в умовах поширення пандемії.

Зокрема їхня мнемонічність заснована на візуальних (наочних) засобах, тобто на наявності певної візуальної опори для усвідомлення концепції, й кількісному чинникові, що виявляється в групуванні певних аспектів (див. додаток Б). Так, інформація подається в консолідованій формі за рахунок спільності ініціальних літер визначальних елементів правила:

(39) англ. *Avoid **the Three Cs**: Closed spaces with poor ventilation, Crowded places, Close contact situations* (Huff Post, 21.07.2021).

(40) англ. ***The 3 W's** can make a big difference in controlling #COVID19: Wear a mask, Wash your hands, Watch your distance* (Prevent Epidemics, 29.06.2020).

Такий прийом дозволяє компресувати й конденсувати інформацію, а також виконує криптологічну й лудичну функції, що також сприяють усвідомленню й запам'ятання правила.

У процесі перекладу мнемонічна одиниця, що кодує певний перелік аспектів, може повністю втрачати свою унікальність, оскільки компоненти для кодування частіше за все починаються з різних літер. Відтак еквівалентний переклад у цьому випадку не відображає її мнемонічної сутності.

Науковиця А. Д. Кукаріна зауважує на поширеності транслітерації й експлікації для перекладу медичної мнемоніки [12, с. 37]. На наше переконання, обмеження тієї чи іншої мнемонічної техніки певною мірою можна подолати шляхом заміни літери-домінанти у мові-реципієнті з референцією до ініціальних літер компонентів, що кодуються:

(39) укр. *Радимо уникати **Трьох Б**: Будівлі з малою площею й поганою вентиляцією, Багатолюдні місця, Близький контакт.*

(40) укр. *Три М можуть зробити великий вклад до контролювання поширення #COVID19: Маска, Миття рук, Метраж \approx 2 м.*

Така перекладацька стратегія дозволяє реалізувати функції мнемоніки, а експлікування з дотриманням літери-домінанти забезпечує прецизійне усвідомлення правила україномовною спільнотою. Утім вона є досить складною за реалізацією, оскільки вимагає встановлення загальної літери, на основі якої можна консолідувати правила, що є досить креативним процесом. Крім того, у процесі відтворення таких мнемонічних одиниць виявляється лудична функція мови, що зрештою екстеріоризується в тексті перекладу.

Отже, фактичні результати поданого дослідження свідчать про диференційоване переосмислення дійсності під впливом основного інформаційного приводу 2020–2021 року – пандемії коронавірусу й супутніх проблем у спільноті. Неофраземіка англomовного дискурсу COVID-19 заснована на механізмах семантичного збагачення, метафоризації й консолідації задля дешифрування індивідами відносно складних понять.

У перекладі неофраземіки на лоні пропонованого дискурсу визначальне значення відіграють процеси модуляції, евфемізації, експлікації, заміни метафоричного образу, що дозволяють компенсувати розбіжності в різних мовних спільнотах. Утім часткова наявність дефініцій їхніх окремих компонентів, нелакуарність концептів, що вони позначають, для мови-реципієнта, візуальні елементи за їхньої участі (графіки, інформаційні плакати) дозволяють ефективно подолати питання лексикографічного й перекладацького плану.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ ІНКОРПОРАЦІЇ НЕОКОВІДИЗМІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ Й ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

3.1 Полікомпетентнісна цінність інтеракції студентів з неологічним простором англomовного дискурсу COVID-19

Реферуючи до актуальних змін у життєдіяльності індивідів, неологізми є не просто значущими мовними знаками, а й продуктами концептуальної системи. Вони кодифікують новий соціальний досвід суспільства й свідчать про сучасні тенденції розвитку мови й спільноти в цілому. Тому інтеграція неологізмів під час підготовки майбутніх філологів-перекладачів дозволяє розширити соціолінгвістичну й соціокультурну компетенції [41, с. 102]: під час взаємодії з неологічним простором студенти можуть ознайомитися з сучасними цінностями, особливостями мовної свідомості й життя англomовної спільноти.

З огляду на специфіку неокovidизмів можемо зафіксувати помітний дрейф у морфологічних й комунікативно-прагматичних параметрах неологічного простору англomовного дискурсу COVID-19 на користь тенденцій «карнавалізації» (лудичності) мови, складних механізмів метафоризації, продуктивності відносно нестандартних моделей словоскладання як для неологізмів у традиційному розумінні тощо. Відтак вибір на користь дискурсивних фрагментів з неолексемами й неофраземами, що утворилися внаслідок поширення пандемії, дозволяє системно розвивати іншомовні навички.

Передумовою для взаємодії студентів з неологічним простором також можемо вважати той факт, що неологізми часто стають словами року, які відображають найважливіші поняття протягом конкретного року. Так, починаючи з 2020 року за звітами більшості лексикографічних служб такими словами стали мовні одиниці саме з коронавірусної тематичної царини (*lockdown, pandemic, coronavirus*) [72]. Тому інтегруючи неологічний

інтенціонал англомовного дискурсу COVID-19 можна продемонструвати динамічність мови.

Зважаючи на вищевикладене, основні переваги інтеграції неоковідизмів як додаткового або домінантного (у рамках окремого тематичного циклу) мовного інтенціоналу під час навчання іноземної мови та/або перекладу обґрунтовуються такими чинниками:

1) резонансність коронавокабуляра й пандемічної ситуації в цілому, що відповідає дидактичним вимогам актуальності здобутих знань й навичок. Урахування нових мовних тенденцій під час занять постає як методична відповідь на поступ основного соціального приводу 2019–2021 рр. й, імовірно, подальших мінімум трьох років – пандемії коронавірусу.

2) комунікативна цінність неоковідокону: оперування неологізмами коронавірусної тематики є важливою умовою ефективної взаємодії зі світом. Пандемічна ситуація привнесла зміни майже до всіх сфер життєдіяльності, спричинивши появу відповідних номінацій на позначення результатів трансформації. Тому оволодіння коронавокабуляром може розглядатися як вияв акліматизації до нових номінативних потреб.

3) цінність неоковідизмів у соціолінгвістичному аспекті, що дозволяє встановити специфіку поведінки мовної свідомості в контексті поширення й запобігання коронавірусу;

4) поліаспектність неологічного простору дискурсу COVID-19 в морфологічному й комунікативно-прагматичному планах, що дозволяє холістично випрацювати навички перекладу для подальшої роботи з іншими мовними одиницями, заснованих на подібних моделях словотворення й інтенціях.

Утім розгляд неологізмів у контексті навчальної ситуації подекуди має свої обмеження. Аналізуючи питання інтеграції неологізмів як лексичних одиниць до засвоєння у навчальні плани з іноземної мови, науковиця І. Рець зауважує, що інноваційні одиниці можуть бути атрибутами неформальної комунікації, тому постає необхідність акцентування обмеженого середовища їхнього

функціонування [53, с. 815]. Іншим обмеженням є нездатність прецизійно передбачити, які нові слова надалі залишаться в активному мовному вжитку протягом тривалого періоду часу, а які швидко вийдуть з ужитку [53, с. 815].

Незважаючи на вагомий мовний й соціальний відбиток, який залишала пандемія коронавірусу в життєдіяльності глобальної спільноти, й прогнози всесвітніх організацій щодо затяжних хронологічних рамок пандемії коронавірусу через процеси його активної мутації, ми не можемо стверджувати про неодмінність абсолютної фіксації всіх неологічних коронаформацій. Тому для забезпечення комунікативної цінності інтеракції здобувачів освіти з неологічним простором англomовного коронавірусного дискурсу пропонуємо обирати неологізми, які мають не поодинокі вияви, вживалися в мові не менше року й постають як лінгвістичний матеріал для наступних мовних одиниць, елементи мовних явищ (синонімії, полісемії, антонімії) тощо.

Утім хронологічне обмеження виключає лише комунікативну цінність й має вибірковий характер, що не нівелює доцільність розгляду неокovidизмів у навчальній ситуації. З позицій перекладу неокovidизми з нестандартною структурою, що мають неоднозначну імовірність подальшого функціонування в інших контекстах, утім постають як матеріал для відпрацювання перекладацьких прийомів й професійний виклик підвищеної складності [59, с. 180]. Тому в оцінці доцільності вибору неокovidизмів як лексичного інтенціоналу на заняттях з іноземної мови й практики перекладу необхідно керуватися релевантними цілями навчального контексту.

Отже, забезпечення інтеракції здобувачів освіти з неологічним простором англomовного дискурсу COVID-19 під час підготовки філологів-перекладачів допомагає ефективно примножити релевантні компетенції. Зокрема інтеграція навчальних діяльностей з акцентом на неокovidизми покликана сприяти удосконаленню аналітичних умінь, креативного мислення, розширенню соціокультурної компетенції в умовах картини світу, що стрімко розвивається. Відбір лінгвістичних інноватів має здійснюватися за принципами частотності, нормативності, соціального внеску, перекладацької специфіки тощо.

3.2 Основні засади інкорпорації неоконструктивізму за навчальною теорією конективізму

Сучасна епоха переживає повальну дигіталізацію, пов'язану з дедалі активнішим залученням технологічних надбань в інформаційному просторі. У світлі привнесених коронавірусом обмежень щодо ведення професійної діяльності в очному форматі темпи переходу майже всіх видів діяльності в онлайн-режим помітно прискорилися. Реорганізацію форматів роботи можна прослідкувати зокрема в освітній сфері: з поступом пандемії коронавірусу постала потреба в адаптації навчальних патернів до нових потреб й можливостей викладання задля максимізації ефективності професійної підготовки індивідів, що навчаються в дигітальну добу.

У дигітальному навчальному контексті з обмеженнями в очній інтеракції індивідів освітньої популярності набуває навчальна теорія конективізму, що визнає широкий методичний потенціал технологій в освітньому процесі [64, с. 25, 38, с. 20]. Конективне навчання передбачає примноження компетенцій через формування інформаційних мереж, ресурси і контакти яких залучаються для вирішення реальних проблем [58, с. 2]. Ураховуючи тенденції до дигіталізації освіти як важливий крок глобальної значущості в подоланні пандемії коронавірусу й добробуту світової спільноти, можемо вважати, що навчання перекладу неологізмів у контексті конективної академічної ситуації є одним із ефективних методичних сценаріїв, що відповідає актуальним навчальним потребам.

Принагідно розглянемо основні принципи навчальної теорії конективізму. По-перше, конективне навчання ґрунтується на теоріях мережі й складноорганізованих систем. Відправною точкою організації академічного процесу є орієнтація на здатність здобувачів компетенцій бачити зв'язки між різними галузями знань, що стимулює інтегративний характер навчання. По-друге, в конективних контекстах рушійною силою навчання є різноманітність думок й здобутих результатів. По-третє, у теорії конективізму увага акцентується

на залученні функціонального потенціалу інформаційних мережі як ефективної навчальної стратегії, оскільки знання можуть існувати поза людиною [58, с. 6].

Зважаючи на такі принципи, можна стверджувати, що конективне викладання полягає в моделюванні й пропозиції едукатором шляхів примноження знань і вмінь індивідів в освітній навчальній подорожі. Крім того, теорія конективізму відповідає потребам й викликам переходу в онлайн-формат навчання, пропонуючи органічний методичний інтенціонал.

На наше спостереження, примноження професійних знань й вмінь здобувачів освіти у конективній академічній ситуації корелює зі специфікою занять з іноземної мови й практики перекладу, а також обраним лексичним інтенціоналом (неоковідизми). До основних переваг цієї інтеграції зараховуємо:

1) автентичність медіаматеріалів й частотність функціонування неоковідизмів в інформаційному просторі;

2) відповідність потребі в актуальності здобутих знань: теорія конективізму передбачає інтерпретацію знань крізь призму мінливої реальності, тобто на перший план виходить оновлення наявних знань [35, с. 115], інструментом якого можемо вважати переклад привнесених пандемією інноваційних одиниць. Крім того, саме в кіберпросторі рефлектуються останні здобутки глобальної спільноти;

3) можливість імплементації інтерактивних видів діяльності, фокусами яких є інтерпретація повідомлень (доперекладацький етап), участь у колаборативних проєктах, що передбачають письмове й/або усне представлення навчальних результатів, редагування перекладів тощо.

На наше переконання, на розвиток професійних й соціально важливих знань і вмінь здобувачів освіти діяльнісно й змістовно може вплинути метод марафону, реалізовуваний за засадами конективних патернів навчання.

У сучасному методичному контексті метод марафону традиційно кваліфікують як систему завдань, що об'єднані певною кінцевою метою й передбачають комплексне шліфування навичок й знань у відповідній предметній сфері протягом певного періоду [69]. Так, для ознайомлення з неологічним

простором англомовного дискурсу COVID-19 й відшліфування перекладацьких умінь на інноваційному лінгвістичному матеріалі пропонуємо імплементувати в академічних контекстах відповідний марафон “*Do you speak Corona?*”.

У рамках конективного навчального сценарію для координації марафону, розміщення отриманих результатів й їхнього обговорення ефективним, на наше спостереження, є залучення платформи *Sutori* [104], особливістю якої є створення інтерактивних таймлайнів. Її головними перевагами є розподіл ролей (автор, редактор), вбудовані засоби опитування, мультимедійність публікацій, інструменти самооцінки навчального прогресу тощо. Функціонал платформи *Sutori* відповідає основним принципам конективного навчання, оскільки забезпечує можливості для колаборативних проєктів, рефлексії, когезивного й холістичного навчального досвіду, а також сприяє розвитку критичного й креативного мислення через інтегративні проєктні діяльності.

Однією з ефективних стратегій інкорпорації неологізмів в академічні контексти є принцип групування інноваційних одиниць за тематичним й зрештою типологічним (неолексеми, неосемеми, неофраземи, неофразеосемеми) й морфологічним принципом [53, с. 816]. Такий підхід дозволяє стимулювати зацікавленість студентського контингенту, забезпечує чітке розуміння лінгвістичної специфіки коронавокабуляра, формує системну картину світу під час пандемічної напруги.

Так, на початковому етапі марафону “*Do you speak Corona?*” здобувачам освіти можна запропонувати зібрати фонд неоківідизмів, що відповідають певній тематиці, обравши роль із трьох категорій: експерти (епідеміологи, психологи, економісти, учителі тощо), громадськість, власники бізнесу.

Працюючи з аудиторією студентів, які цікавляться тенденціями розвитку мови, можна імплементувати аналіз неологізмів відповідно до екстра- й інтрамовних факторів, що стимулювали їхнє формування. Відтак наступний крок тематичного марафону може стосуватися з’ясування типологічних особливостей неологізмів з вибірки, спираючись на наявні продуктивні моделі словотворення. Таким чином, на заняттях виокремлюються групи неологізмів, що відповідають

тенденціям до мовної економії, метафоризації висловлювання, семантичного дрейфу, потреби в заповненні номінативних прогалів тощо.

Крім того, ефективною стратегією для інтерпретації значення неологізмів є візуалізація концепту, що вони відображають. Неоківідизми є продуктивним матеріалом для візуалізації, оскільки, за результатами пропонованого дослідження, вони часто засновані на телескопії, лудичності й метафоризації. Наприклад, можна представити зображення американських гірок й смайлів з різним настроєм, реферуючи до неоківідизму *coronacoaster*. Принагідно зауважимо, що пропонована для взаємодії платформа *Sutori* забезпечує ефективну реалізацію цього кроку марафону з огляду на можливість використання візуального контенту й інструментів коментування.

Принагідно ефективно залучати студентів до дискусії, активізуючи лексичний інтенціонал. Оскільки неоківідокон є інноваційним словниковим пластом, тим, хто вивчає мову, простіше співвідносити нові поняття з власним досвідом. У деяких випадках студенти можуть розпізнавати певні аспекти їхнього способу життя, що дозволяє персоналізувати дискусію. Такий акцент на говоріння є особливістю наступного кроку марафону, що передбачає проведення ток-шоу в реальному часі. За програмою цього етапу студенти мають зайняти позицію щодо привнесених пандемією змін.

Зауважимо, що специфіка ток-шоу пов'язується з новим досвідом, отриманим унаслідок пандемії, й відтак органічно вимагає залучення відповідних неоківідизмів, ознайомлення з якими передує дискусії.

Доцільно відводити час на підготовчий етап, у рамках якого до розгляду студентам можна запропонувати релевантні розвідки з можливістю самостійного вибору дискурсивних матеріалів.

Дослідниці О. Єгорова й О. Біла акцентують увагу на тому, що в сучасних академічних контекстах постає необхідність реалізації стратегій викладання з урахуванням індивідуальних навчальних стилів студентського контингенту (візуальний, аудіальний, кінетичний тощо) [7, с. 209]. Ми поділяємо думку про навчальний потенціал персоналізації навчання, тому під час підготовчого етапу

другого кроку марафону варто враховувати довільність формату матеріалів для активізації тих каналів перцепції, що корелюють з їхніми індивідуальними рецептивними особливостями.

Системний підхід до інтерпретації нового пласту лексики, що утворився унаслідок поступу подій, пов'язаних з пандемією коронавірусу, передбачає також дослідження перекладацької специфіки неоковідизмів. Переклад постає інструментом опосередкованої взаємодії мовних спільнот [43, с. 11], відтак блок, спрямований на розгляд особливостей перекладу неологізмів, сприяє розвитку предметних навичок майбутніх філологів-перекладачів й заразом дозволяє забезпечити розширення соціокультурної компетенції.

В імплементації такого виду діяльності варто зосереджувати увагу студентів на важливості доперекладацьких практик, а саме ідентифікації неологізму, з'ясуванні його комунікативно-прагматичної специфіки й значення шляхом аналізу його внутрішньої структури або контексту в разі відсутності експлікації у вихідному тексті, що часто полегшує процес перекладу.

На наступному етапі марафону ефективним є редагування й рецензування виконаного на попередньому кроці перекладу своїх одногрупників/-ць. На цьому етапі доцільно залучити потенціал інструментів колаборативної роботи над текстом, що зокрема передбачені в пропонованій платформі для взаємодії *Sutori*. Така функціональна особливість дозволяє сприяти взаємообміну досвідом між студентами, розвитку навичок колаборації й критичного мислення, усвідомленню слабких й сильних сторін роботи студентом-виконавцем перекладу тощо.

Принагідно зауважимо, що інкорпорація неоковідизмів в академічні контексти може здійснюватися як ізольовано, тобто як окремий блок навчальних діяльностей, так і інтегровано. Оскільки неоковідокон вирізняється широким тематичним спрямуванням мовного наповнення на лоні всеохопливого впливу пандемії, він органічно вписується в різні комунікативні теми. Наприклад, лексичний інтенціонал теми “*Work and Study*” може бути доповнений неологічними одиницями *upperwear*, *waist-up dressing* (явище, коли робітник

надягає на онлайн-конференцію формальний верх, а внизу залишається в піжамі), *WFH (working from home)*, *non-essential businesses* тощо.

Освітній потенціал конективного навчання під час інкорпорації англomовних неокoвідизмів в академічні контексти вивчення іноземної мови обґрунтовується відповідністю принципів такої моделі до вимог сучасності й зокрема привнесених коронавірусом обмежень щодо очного навчання. Метод марафону дозволяє системно поглибити предметні вміння й метанавички на матеріалі неокoвідокону.

До навчальних стратегій, що забезпечують ефективність інтеракції студентів з неологічним простором англomовного дискурсу COVID-19, зараховуємо групування неологізмів за тематичним й типологічним принципом, розгляд внутрішньо- й зовнішньомовних чинників генерації неокoвідизмів, візуалізацію під час експлікації значень неологізмів, дискусії з персоналізованим підходом, перекладацькі проєкти з взаєморецензуванням. Упровадження конективної моделі викладання, виявом якої є тематичний марафон з взаємодією на інтерактивній платформі, сприяє холістичному розвитку лінгвістичних, соціокультурних компетенцій, автономії в навчальній подорожі, навичок критичного й креативного мислення тощо.

ВИСНОВКИ

Пандемія COVID-19, що стала головною соціальною темою глобального масштабу в поступі подій останніх трьох років, докорінно трансформувала життєдіяльність індивідів, увінчавшись появою в соціумі парадигми нової нормальності – спектру явищ та патернів поведінки, які із категорії незвичних перейшли до розряду актуальних. Отримані результати дослідження дозволяють стверджувати, що в кризовій ситуації пандемії коронавірусу мовна свідомість апелює до нівелювання негативності відтінків повідомлень шляхом інтеграції лексем й фразем з позитивним й лінгвокреативним семантичним навантаженням.

Англомовний дискурс COVID-19 кваліфікуємо як новий продукт комунікативно-когнітивної діяльності індивідів, у якому проектується фонди знань й досвід мовного колективу, пов'язаний з результатами змін, привнесеними пандемією коронавірусу й дотичними подіями. Заснований на кризовій ситуації англомовний дискурс COVID-19 слугує засобом «інформаційної й психологічної вакцинації» населення, що зрештою подекуди дозволяє розглядати його як прояв соціальної реклами. Англомовний дискурс COVID-19 заснований на інноваційному лінгвістичному наповненні, що лінгвально корелює з дискурсивними вимогами високого рівня впливовості, мнемонічності, лудичності, наявності візуальної опори тощо.

Неологізми є частиною мовних змін і справжнім вираженням того, як у мові рефлектується взаємодія індивідів зі світом. Поширення COVID-19 змусило індивідів екстеріоризувати зміни й стурбованість, привнесені соціальним контекстом пандемії, використовуючи відповідні інноваційні номінації, які кваліфіковано як неоковідизми. Суперечливість обсягу новизни зумовлює типологічне розмаїття неологічних одиниць й низку продуктивних патернів їхнього творення, серед яких чільне місце належить семантичному й лексико-граматичному підходам. Серед неологічного простору англомовного дискурсу COVID-19 найбільш продуктивними моделями творення є телескопія,

словоскладання, афіксація й семантична деривація на основі механізмів метафоризації, зміни семантичного обсягу поняття, детермінування тощо.

Зафіксовані нами випадки лудично маркованих, метафоризованих, детермінованих неологізмів, що дотепер не розглядались як найпродуктивніші засоби неологізації дозволяють стверджувати, що в актуальних контекстах мовна свідомість тяжіє не лише до задоволення номінативних потреб через поняття об'єктної номінації, але й до образно-асоціативного мовного інтенціоналу.

Така тенденція коронавірусного когнітивно-комунікативного простору може свідчити про потребу в пізнанні нових аспектів реальності, систематизації нового й старого досвіду, оцінки супутніх процесів без обтяження термінологічними одиницями у традиційному розумінні. Потяг до зняття психологічної й інформаційної напруги відбувається за посередництва мовного інтенціоналу, спрямованого на екстеріоризацію лудичності висловлювання, його мнемонічності, кодування складного через зрозуміле й вичерпне, важливого через креативне, маркуючи тенденцію до «карнавалізації» мови під час кризової ситуації.

Той факт, що неоковідизми стрімко «обрастають» асоціативно-оціночними смислами й маркують відносно нові для неологічної дискусії мовні процеси може вважатися доказом існування нової нормальності: саме «перелом трендів» експлікує безпрецедентність ситуації й робить її об'єктом обговорень.

В англо-українському перекладі неолексем, що екстеріоризують вищезокреслені тенденції, чільне місце належить прийомам перекладацького транскодування, описового перекладу, модуляції й додавання. Під час перекладу неофразем, що утворилися внаслідок соціального приводу пандемії коронавірусу подекуди принагідно постає потреба в евфемізації, експлікації мовної одиниці, заміні метафоричного образу тощо.

Специфіка перекладу англomовних неоковідизмів обґрунтовується передусім обсягом новизни неологізмів, що зумовлює відсутність зареєстрованих словникових статей у лексикографічних ресурсах, множиною продуктивних моделей їхнього утворення, тобто структурно-семантичною

неоднорідністю неологічного простору, а також інтегрованими механізмами метафоризації й лудичності, що вимагають аналізу глибинних смислів й збереження закодованих референцій.

Утім наслідки пандемії коронавірусу можемо вважати універсальними з огляду на глобальний характер феномену. Відтак неологічний простір англomовного дискурсу COVID-19 апелює до нелакунарних (відносно україномовної спільноти) концептів, що позначають неоковідизми. Крім того, інноваційні мовні одиниці подекуди функціонують заразом з безпосередньою експлікацією в тексті повідомлення або містять візуальну опору, що уможливорює декодування їхніх значень.

Доцільність інкорпорації неоковідизмів в академічні контексти навчання іноземної мови й перекладу обґрунтовується резонансністю й актуальністю коронавокабуляра, а також пандемічної ситуації в цілому, комунікативною й соціолінгвістичною цінністю неоковідокону, поліаспектністю неологічного простору англomовного дискурсу COVID-19 у морфологічному й комунікативно-прагматичному планах, що зумовлює розгляд неоковідизмів як особливого мовного матеріалу для відшліфовування перекладацьких умінь.

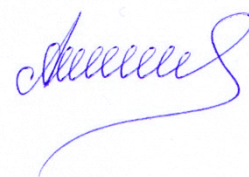
Ураховуючи тенденції до дигіталізації освіти, можемо засвідчити методичний потенціал навчальної інкорпорації неологізмів за принципами конективного навчання, що відповідає актуальним освітнім потребам. Зокрема теорія конективізму передбачає активну інтеракцію здобувачів освіти із дигітальним простором, високий рівень колаборації, забезпечення патерну «освіти впродовж усього життя», сприяє розвитку автономії в навчальній подорожі, навичок критичного й креативного мислення тощо.

До навчальних стратегій, що забезпечують ефективність використання неоковідокону як основного або додаткового лексичного інтенціоналу, зараховуємо групування неологізмів за тематичним й типологічним принципом, розгляд інтра- й екстрамовних чинників формування неоковідизмів, візуалізаційні навчальні діяльності, дискусії з персоналізованим підходом, перекладацькі проєкти з взаєморецензуванням. Одним із виявів упровадження

конективної моделі викладання є тематичний марафон на інтерактивній платформі, що дозволяє системно імплементувати окреслені навчальні стратегії.

Перспективи подальших досліджень полягають в інтерпретації нових фрагментів англомовного дискурсу COVID-19 на предмет мовних тенденцій й перекладацької специфіки інноватів на позначення нових феноменів, наприклад, пов'язаних з питанням вакцинації населення й нових штамів коронавірусу. Перспективним також вважаємо дослідження соціолінгвального й перекладацького аспектів посткоронавірусного дискурсу, що, імовірно, може розгорнутися у зв'язку з подоланням коронавірусу й поверненням глобальної спільноти у звичний формат життєдіяльності. Крім того, вагомий науковий інтерес становить детермінування шляхів досягнення комунікативної ефективності політичних промов під час пандемії коронавірусу, а також сугестивних виявів на її лоні.

Я, *Коваленко Альона Ярославівна*, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота *«Неологічний простір англомовного дискурсу COVID-19: перекладацький вимір»* виконана з додержанням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я додержувалася принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабелюк О. А., Дідух Л. І. Способи творення неологізмів на позначення явищ COVID-19 в англomовному епідеміологічному дискурсі. *Львівський філологічний часопис*. 2020. № 7. С. 5–12.
2. Борис Д. П. Проблема неоднозначності поняття «неологізм» крізь призму лінгвофілософської теорії. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія : Філологічні науки (мовознавство). 2015. № 3. С. 54–61.
3. Весна Т. В., Телецька Т. В. Лексичні інновації періоду коронавірусної пандемії. *Записки з романо-германської філології*. 2020. Т. 44, № 1. 2020. С. 82–89.
4. Гонта І. А. Метафорично-асоціативні паралелі у формуванні сленгової лексики англійської, української та російської мов. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». Острог : Видавництво НаУОА, 2018. Т. 69, № 1. С. 114–117.
5. Дзюбіна О. І. Диференціальні ознаки неологізмів і okazіоналізмів (на матеріалі художньої літератури та інтернет-реклами англійської мови). *Вісник Львівського університету*. Серія «Іноземні мови». 2014. № 22. С. 78–84.
6. Дзюбіна О. І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови): дис. канд. філол. Наук : 10.02.04. Львів, 2016. 206 с.
7. Єгорова О., Біла О. Стратегії та прийоми втілення індивідуального стилю навчання ВАК в рамках розвитку англomовної лексичної компетенції учнів. *Освітній простір України*, 2018. Вип. 12. С. 208–214.
8. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
9. Колоїз Ж. В. До питання про диференціацію основних понять неології. *Вісник Запорізького університету : Філологічні науки*. Запоріжжя, 2002. № 3. С. 78–83.

10. Кондратенко Н. В. Мовна гра в рекламному теледискурсі як вияв лінгвокреативу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 38. С. 83–86.

11. Красницька К., Степанюк Н., Долусова Н. Глобальне явище CORONAVIRUS як новий концепт в англомовній лінгвокогнітивній картині світу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Т. 1, № 32. С. 148–153.

12. Кукаріна А. Д. Інтерпретація результатів дослідження способів перекладу аббревіатур медичного дискурсу. *Філологічні трактати*. 2016. Том 8, № 3. С. 31–39.

13. Куц Е. О. Англійські політичні неологізми як перекладацька проблема. *Проблеми семантики слова, речення та тексту* : збірник наукових праць. Вип. 25 / відп. ред. Н. М. Корбозерова. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2010. С. 220–228.

14. Приходько А. И. Когнитивные параметры изучения дискурса. *Языковая личность и эффективная коммуникация в современном поликультурном мире* : материалы Международной научно-практической конференции, секция «Языкознание», Минск, 17–18 ноября, 2016 г. Минск : Издательский центр БГУ, 2016. С. 50–53.

15. Сабан О. В. Функційно-прагматичні особливості відепонімних okazionalizmів та неологізмів у сучасній англійській мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. Острог : Видавництво НаУОА, 2018. Т. 69, № 1, С. 129–132.

16. Солдатова Л. П. Відносини : дискурс – інформація. *Stadia Linguistica*. 2011. Вип. 5. С. 423–426.

17. Старух В. О. Неологізми в аспекті українсько-англійського перекладу. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. № 12. С. 195–199.

18. Стишов О. А. Субстантивні композити-неологізми в мові сучасних українських ЗМІ. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2013. № 9. С. 154–164.

19. Таран А. А. Семантичні відношення між термінами у мові пошуку системи iSybislaw : підстави формування класів еквівалентності. *Термінологічний вісник*. 2019. Вип. 5. С. 111–118.

20. Терещенко Л. Я. Лінгвістична відповідь на COVID-19: мовна гра і труднощі перекладу. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України* : зб. наук. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. 2020. № 4. С. 253–261.

21. Тимчук О. Т., Погоріла А. І. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Молодий вчений*. 2018. № 3. С. 143–146.

22. Удовіченко Г. М., Міценко В. В. Особливості перекладу неологізмів. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2020, Т. 2, № 19. С. 18–25.

23. Ущатовська І. В. Особливості функціонування слогана та фразивідлуння (на прикладі брендів кави). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Т. 30 (69), № 2, Ч. 1. С. 130–137.

24. Черноватий Л. М., Липко І. П. Співвідношення стратегій перекладу та рівня перекладацької компетентності майбутніх фахівців у галузі міжнародних відносин. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія «Педагогічні науки». 2015. № 131. С. 163–167.

25. Четвертак Е. О., Юрченко Я. М. Труднощі та способи перекладу суспільно-політичних неологізмів і політично коректної лексики англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологія». 2018. Т. 2, № 35. С. 54–56.

26. Швачко С. О. Модельовані та немодельовані паттерни словотвору в англійськомовному дискурсі. *Філологічні трактати*. 2012. Т. 4, № 3. С. 84–88.

27. Ясинецька О. А. Переклад метафори як мовна репрезентація концептуальних картин світу. *Філологічні трактати*. 2010. Т. 2, №1. С. 96–100.

28. Akut K. Morphological Analysis of the Neologisms during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of English Language Studies (IJELS)*. 2020. Vol. 2, No. 3. P. 1–7.

29. Algeo J. Fifty years among the new words: A dictionary of neologisms. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 267 p.
30. Andrzejak K. On the (Un)Translatability of Puns. *Academia*. 11 p. URL: https://www.academia.edu/9350674/On_the_Un_Translatability_of_Puns (last accessed: 01.09.2021).
31. Berrocal M., Kranert M., Attolino P. Constructing collective identities and solidarity in premiers' early speeches on COVID-19: a global perspective. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2021. Vol. 128, No. 8. 12 p.
32. Chaiuk T. A., Dunaievska O. V. Producing the Fear Culture in Media: An Examination on Coronavirus Discourse. *Journal of History Culture and Art Research*. 2020. Vol. 2, No. 9, P. 184–194.
33. Crowley K. Memorability in Narration: An Overview of Mnemonic Features in Oral and Written Tradition. *Studies About Languages*. 2018. No. 32. P. 77–93.
34. Dijk T. A. van, Kintsch W. Strategies of Discourse Comprehension. New York : Academic Press, 1983. 389 p.
35. Downes S. Recent Work in Connectivism. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*. 2019. Vol. 22, No. 2. P. 113–132.
36. Hacken P., Thomas C. The semantics of word formation and lexicalization. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2013. 318 p.
37. Haddad A. H., Martínez S. M. COVID-19 : a metaphor-based neologism and its translation into Arabic. *Journal of Science Communication*. 2020. No. 19. 21 p.
38. Ito M., Gutierrez K., Livingstone S. Connected Learning : An Agenda for Research and Design. Irvine, CA : Digital Media and Learning Research Hub, 2013. 98 p.
39. Jamet D., Terry A. Lexical and Semantic Neology in English. *Lexis – Journal in English Lexicology*. 2018. No. 12. 5 p.
40. Janssen M. Orthographic Neologisms Selection Criteria and Semi-Automatic Detection. 2011. 13 p. URL: <http://maarten.janssenweb.net/Papers/neologisms.pdf> (last accessed: 24.08.2021).

41. Januseva V., Jurukovska J. Conceptual formulation of neologisms in various dictionaries and primary school Macedonian language course textbooks. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 2015. Vol. 11, No. 2. P. 99–116.
42. Jones R. H., Chik A., Hafner C. A. *Discourse and Digital Practices*. New York : Routledge, 2015. 263 p.
43. Kobyakova I., Shvachko S. *Teaching Translation : Objectives and Methods. Advanced Education*. Kyiv : Kyiv Polytechnic Institute, 2016. No. 5. P. 9–13.
44. Kobyakova I., Plakhonina A., Yemelianov D. Ukrainian and English Enigmatic Texts : Translation Aspects. *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 1. С. 46–49.
45. Lawson R. Coronavirus has led to an explosion of new words and phrases – and that helps us cope. 2020. *The Conversation: Academic rigour, journalistic flair*. URL: <https://theconversation.com/coronavirus-has-led-to-an-explosion-of-new-words-and-phrases-and-that-helps-us-cope-136909> (last accessed: 20.09.2021).
46. Maldonado G. O. Interactional Sociolinguistics in Political Discourse : An Analysis of Interactive Oral Excerpts in Contexts of the COVID-19 Pandemic. *Revista Científica Multidisciplinar Núcleo do Conhecimento*. 2020. Vol. 2, No. 8. P. 15–27.
47. Mattiello E. Analogy in Word-formation. A Study of English Neologisms and Occasionalisms. *Italian Journal of Linguistics*. 2016. Vol. 28, No. 2. P. 103–142.
48. Medvedieva S. O. The Ways of Neologisms Creation. *Науково-технічна конференція Інституту соціально-гуманітарних наук : матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27–28 квітня 2020 р. Вінниця, 2020. С. 327–328.*
49. Mohammed S., Peter E., Killackey T., Maciver J. The “nurse as hero” discourse in the COVID-19 pandemic : a poststructural discourse analysis. *International Journal of Nursing Studies*. 2021. Vol. 117, No. 5. 11 p.
50. Neshkovska S., Trajkova Z. Coronavirus–inspired Metaphors in Political Discourse *Thesis*. 2020. Vol. 2. No. 9. P. 99–132.
51. O’Dell F. Creating new words : Affixation in neologisms. *ELT Journal*. 2015. Vol. 70, No. 1. P. 54–60.

52. Piller I. Covid-19 forces us to take linguistic diversity seriously. *A De Gruyter social sciences pamphlet: perspectives on the pandemic: international social science thought leaders reflect on COVID-19*. Berlin, Germany : De Gruyter, 2020. P. 12–17.
53. Rets I. Teaching Neologisms in English as a Foreign Language Classroom. *Procedia : Social and Behavioral Sciences*. 2016. No. 232. P. 813–820.
54. Roig-Marín A. English-Based Coroneologisms : a Short Survey of Our COVID-19-Related Vocabulary. *English Today*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. 3 p.
55. Schippan Th. *Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2002. 306 S.
56. Semino E. “Not Soldiers but Fire-fighters” – Metaphors and Covid-19. *Health Communication*. 2021. No. 36. P. 50–58.
57. Sereda H. J. Cognitive-discourse Approach as a Methodology for the Analysis of Intercultural Communication. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*. 2018. Вип. 58. С. 43–48.
58. Siemens G. Connectivism : A Learning Theory for the Digital Age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*. 2005. Vol. 2, No. 1. P. 1–8.
59. Sydor A. R., Nanivsky R. S. Creation of English media neologisms and methods of their translation into Ukrainian. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2018. Т. 2, № 32. С. 179–181.
60. Zrigue A. COVID-19 Telescoping and Neologisms. *International Journal of Arts and Social Science*. 2020. Vol. 3, No. 4. P. 1–7.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

61. Бацевич Ф. С. *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ : Академія, 2004. 344 с.

62. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанровостилістичні проблеми : посібник. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.

63. Beating Coronavirus : Flatten the Curve, Raise the Line. *Coursera*. URL: <https://www.coursera.org/lecture/covid-19-what-you-need-to-know/beating-coronavirus-flatten-the-curve-raise-the-line-fp9h1> (last accessed: 10.10.2021).

64. Connect your Learning : A Resource for Innovative Classroom. Erasmus + Programme of the European Union. *Salto-Youth. net*. 2019. 96 p. URL: https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-2125/Connect%20your%20Learning%20A%20Resource%20for%20Innovative%20Classroom.pdf. (last accessed 14.10.2021).

65. Covexit. *Macmillan Dictionary*. URL: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/covexit> (last accessed: 28.08.2021).

66. Flatten the curve. *Dictionary. com*. URL: <https://www.dictionary.com/browse/flatten-the-curve> (last accessed: 18.09.2021).

67. Heritage J. Conversation Analysis and Institutional Talk. *Handbook of Language and Social Interaction*. Mahwah N. J. : Lawrence Erlbaum, 2005. P. 103–147.

68. Kövecses Z. Conceptual Metaphor Theory. *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*. Abingdon : Routledge, 2016. 17 p.

69. Marathon. *Lexico. com*. URL: <https://www.lexico.com/definition/marathon> (last accessed: 08.10.2021).

70. Schiffrin D., Tannen D. *The Handbook of Discourse Analysis*. Blackwell Handbooks in Linguistics, 2004. 851 p.

71. *The Concise Oxford Dictionary of Linguistics* / ed. by P. H. Matthews. Oxford : Oxford University Press, 2014. 448 p.

72. Words of an unprecedented year. *Oxford Languages*. 2020. 38 p. URL: https://www.reasonwhy.es/sites/default/files/words_of_an_unprecedented_year_-_ol_2020_rw.pdf (last accessed 14.09.2021).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

73. “Corona corridors” will allow Germans a return to holidays. *The Times*. URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/corona-corridors-will-allow-germans-a-return-to-holidays-sm5ph2dr5> (last accessed: 20.09.2021).

74. “Maskne” and bold makeup: How masks are changing how we look. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-53468051> (last accessed: 14.09.2021).

75. “Shouting won’t help”. *Independent*. URL: https://www.independent.co.uk/health_and_wellbeing/coronavirus-anti-mask-wearing-psychology-b1769873.html (last accessed: 18.09.2021).

76. 18 Hilarious Virtual Team Happy Hour Ideas To Try At Your Next Meet. *SIWOM*. URL: <https://www.sorryonmute.com/virtual-happy-hour-ideas/> (last accessed: 08.09.2021).

77. 3 W’s to reduce the risk of COVID-19. *Prevent Epidemics*. URL: <https://preventepidemics.org/covid19/science/insights/3-ws-to-reduce-the-risk-of-covid-19/> (last accessed: 11.02.2021).

78. 40 players, three VAR, four doping controllers and 130 media. *Daily Mail*. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sport/sportsnews/article-8260281/Coronavirus-UK-Premier-League-estimates-300-people-needed-match.html> (last accessed: 19.09.2021).

79. A “pandemic pod” of friends sounds great – until you have to choose. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/world/2020/may/12/coronavirus-pandemic-pod-friends> (last accessed: 08.09.2021).

80. Australia to start travel bubble with Singapore. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-australia-59004988> (last accessed: 25.10.2021).

81. Boris Johnson seen maskless in hospital as cases among MPs rise. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2021/nov/08/boris-johnson-seen-maskless-in-a-hospital-as-cases-among-mps-rise> (last accessed: 09.11.2021).

82. Boris Johnson wants Biden to open American travel corridor. *The Times*. URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/boris-johnson-wants-biden-to-open-american-travel-corridor-8ghxnrb6q> (last accessed: 20.09.2021).

83. Coronavirus: All non-essential shops to reopen from 15 June. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.co.uk/news/uk-52801727> (last accessed: 08.09.2021).

84. Covidism as an ideology. *MercatorNet*. URL: <https://mercatornet.com/covidism-as-an-ideology/65253/> (last accessed: 13.09.2021).

85. Fashion brands design “waist-up” clothing for video calls. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.co.uk/news/technology-54327987> (last accessed: 03.10.2021).

86. Flu and COVID-19 “twindemic” could hit UK. *YouTube.com*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=e397CLAmg6g> (last accessed: 12.09.2021).

87. How Could a Treatment-Based Strategy to “Covexit” Work. *Covexit.com: Covid-19 news and policy analysis*. URL: <https://covexit.com/how-could-a-treatment-based-strategy-to-covexit-work/> (last accessed: 12.09.2021).

88. How to “quaranteam” with coworkers. *Accenture Blockchain Blog*. URL: <https://www.accenture.com/us-en/blogs/blockchain-mps/how-to-quaranteam-with-coworkers-and-transform-your-ecosystem> (last accessed: 12.09.2021).

89. How to avoid lockstalgia as pandemic restrictions end. *New Model Adviser*. URL: <https://citywire.co.uk/new-model-adviser/news/how-to-avoid-lockstalgia-as-pandemic-restrictions-end/a1374637> (last accessed: 17.09.2021).

90. How to Create a COVID Bubble. *Hackensack Meridian Health*. URL: <https://www.hackensackmeridianhealth.org/HealthU/2020/08/26/how-to-create-a-covid-bubble-and-why-you-should-consider-one/> (last accessed: 08.09.2021).

91. How to master the smize in the age of the face mask. *The Telegraph*. URL: <https://www.telegraph.co.uk/health-fitness/body/master-smize-age-face-mask/> (last accessed: 12.09.2021).

92. How to Talk to Anti-Vaxxers : Advice From the Experts. *Very Well Family*. <https://www.verywellfamily.com/how-to-talk-to-friends-who-are-against-vaccines-5093658> (last accessed: 14.10.2021).

93. Learning to ride the corona-coaster. *M&M Global*. URL: <http://www.mandmglobal.com/learning-to-ride-the-corona-coaster/> (last accessed: 10.09.2021).

94. Monforte-Royo C., Fuster P. Coronials : Nurses who graduated during the COVID-19 pandemic. Will they be better nurses. *National Library of Medicine*. 2020. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32801065/> (last accessed: 12.09.2021).

95. More And More Experts Discuss The Strategy For #COVEXIT. *YouTube.com*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9BgTHhLDWLA> (last accessed: 12.09.2021).

96. Non-essential business. *Express Newspapers UK*. URL: <https://www.express.co.uk/finance/personalfinance/1260733/Non-essential-business-open-what-are-my-rights-non-essential-business-employee-coronavirus> (last accessed: 08.09.2021).

97. North Dakota governor on brink of tears as he decries “mask shaming”. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2020/may/23/north-dakota-governor-doug-burgum-tears-coronavirus-mask-shaming> (last accessed: 23.09.2021).

98. Powell R. A., Campos L. R., Opare-Lokko E. B. “Flattening” one curve: what about “raising the line” on the other? COVID-19 and palliative care in low-income and middle-income countries. *BMJ Supportive & Palliative Care*. 2021. No. 11. P. 119–121. URL: <https://spcare.bmj.com/content/11/2/119> (last accessed: 10.10.2021).

99. Quaranteam : The unexpected pleasure (and occasional horror). *Glamour*. URL: <https://www.glamourmagazine.co.uk/article/quaranteam-couples-self-isolating> (last accessed: 18.09.2021).

100. Quarantine bubbles – when done right – limit coronavirus risk and help fight loneliness. *The Conversation (UK)*. URL: <https://theconversation.com/quarantine-bubbles-when-done-right-limit-coronavirus-risk-and-help-fight-loneliness-140134> (last accessed: 18.09.2021).

101. Remember Japan’s “Three Cs” If You’re Trying to Keep Covid-Safe. *Huff Post*. URL: https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/japanese-three-cs-covid-advice_uk_60f6c85ae4b0ddf009785366 (last accessed: 03.10.2021).

102. Shaming people who refuse to wear face masks isn't a good look. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jul/22/shaming-people-who-refuse-to-wear-face-masks-isnt-a-good-look> (last accessed: 23.09.2021).

103. Speech of Vice President on countering disinformation amid COVID-19 "From pandemic to infodemic". *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_1000 (last accessed: 17.09.2021).

104. Sutori. Transform your lessons into collaborative learning experiences. URL: <https://www.sutori.com> (last accessed: 02.10.2021).

105. The Coronacoaster. *Blue Pond Coaching*. URL: <https://www.bluepondcoaching.com/post/the-coronacoaster> (last accessed: 10.09.2021).

106. The New Normal : How life has changed due to COVID-19. *The Skill Collective*. URL: <https://theskillcollective.com/blog/coronavirus-new-normal> (last accessed: 03.10.2021).

107. The rise of mask shaming reveals the tricky science of social change. *WIRED*. URL: <https://www.wired.co.uk/article/mask-shaming> (last accessed: 23.09.2021).

108. The SPENDemic : Holiday Shopping During COVID-19. *NMI*. URL: <https://www.nmi.com/eu/blog/the-spendemic-holiday-shopping-during-covid-19?switchLoc=true> (last accessed: 17.09.2021).

109. Thinking About Joining a "Quaranteam"? What You Need to Know. *Happiest Baby*. URL: <https://happiestbaby.co.uk/blogs/parents/coronavirus-quaranteams-pandemic-pods> (last accessed: 12.09.2021).

110. UK to lift ban on non-essential travel to up to 90 countries. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/world/2020/jul/02/uk-to-lift-ban-on-non-essential-travel-to-up-to-90-countries> (last accessed: 18.09.2021).

111. Ventre J. Coronials : A New Generation. Kindle Edition, 2020. 134 p. URL: <https://www.amazon.co.uk/Coronials-New-Generation-John-Ventre-ebook/dp/B088H9PHXZ> (last accessed: 16.09.2021).

112. We must work together to stop coronavirus deaths and “flatten the curve”. *Metro*. URL: <https://metro.co.uk/2020/03/13/must-work-together-stop-coronavirus-deaths-flatten-curve-12391617/>(last accessed: 10.09.2021).

113. Will COVID-19 Social Pods Be Safe This Winter. *Very Well Mind*. URL: <https://www.verywellmind.com/will-social-bubbles-still-be-safe-during-the-winter-5090014> (last accessed: 08.09.2021).

PE3IOME (SUMMARY)

The master thesis highlights the coronavirus-related neological processes and the methods to be employed while translating neologisms that denote the changes introduced by the pandemic, i. e. coronaneologisms.

With its global spread, the coronavirus pandemic (2020–till now) has not only transformed the lives of billions of people. Still, it has also provoked a considerable discussion around COVID-19 in the communicative environment, particularly in cyberspace. The global community has never been so thoroughly informed about a social event as during the coronavirus pandemic. Thus, almost all spheres of human life are now operating in the social context of tackling the spread of COVID-19.

The COVID-19-related neologisms are believed to reflect the current linguistic and social trends that ultimately require the translator to opt for and study the methods used to render the innovative linguistic units in the target language.

The increased attention to the impact of the coronavirus outbreak on linguistic processes determines the topicality of this study. Since the spread of the virus goes global, a study of the English coronavirus-related discourse in the context of translation can be regarded as one of the necessary means of overcoming nominative gaps.

The purpose of the research is to study the coronavirus-related innovative linguistic content in the context of its translation defining and analysing the ways of English coronaneologisms translation into Ukrainian given their structural and semantic features, as well as to design the methodological guidelines for the effective neologisms incorporation into the academic contexts.

The object of this paper is English neolexemes and new word combinations formed or reconsidered during the coronavirus pandemic (coronaneologisms). The subject of the paper is the functional features and the translation difficulties of English coronavirus-related neologisms into Ukrainian, as well as their possible solutions.

The outlined goal involves the following tasks:

- 1) to define the English COVID-19 discourse as a new communicative-cognitive product;

2) to analyze the notion of neologisms as special components of the COVID-19 discourse, as well as approaches to their translation;

3) to determine the linguistic tendencies and the role of English coronaneologisms as a linguistic response to the COVID-19 pandemic;

4) to identify the methods employed while rendering innovative linguistic units within the English COVID-19 discourse in the target language given their typological features;

5) to determine the main factors that facilitate or complicate the English-Ukrainian translation of coronaneologisms;

6) to outline the potential and relevant methodical strategies used while incorporating coronaneologisms into academic contexts.

A set of research methods was used to fulfill the objectives, namely: the inductive method to outline the general linguistic features of coronaneologisms and tendencies of the language consciousness marked with them; method of analysis and synthesis used to interpret the relevant findings in scientific discussion; comparative method used to determine the potential of different ways of neologisms translation; critical discourse analysis to establish the correlations between discursive intentions and the social context of the coronavirus pandemic; elements of the contextual-interpretive method used as a sign mediator of the discourse; structural-semantic analysis was employed while determining the word-formation model of an innovative linguistic unit, etc.

As provided in the first theoretical chapter, discourse is determined by dynamism and anthropocentrism as the manifestation of its dependence on the social context of the global community. In terms of the modern cognitive-communicative paradigm of linguistics, discourse is considered as a holistic unit of speech activity, speech flow, a complex sociolinguistic phenomenon of the communicative environment, which is determined by its socio-cultural, pragmatic, psychological, and other factors. Discourse denotes both result and process taking place in a broad socio-cultural context.

The present study also concentrates on the theoretical identification of the COVID-19 discourse. Determining the status of the COVID-19 discourse as a special product of language use, the following reasons are set out: 1) increased number of coronavirus-related texts under the current pandemic tension; 2) boom of coronavirus-related neologisms arising as a result of new social rules in modern society; 3) emergence of new concepts; 4) increased number of the research on the impact of new realities on various spheres of life.

Previous studies have indicated that the coronavirus-related messages imply the involvement of nonverbal means (graphic and video elements), a high level of suggestion, and considerable use of linguistic innovations (neologisms).

Such a range of features is traced to the pragmatic requirements of the coronavirus-related communicative situation. It should be noted that the primary senders' purpose within the COVID-19 discourse is the effective informational and psychological vaccination of the population, and ensuring citizens' (recipients') awareness of the quarantine rules global importance. Thus, this study stresses out the fact that linguistic means with a high level of influence may be integrated into the messages due to the importance of overcoming pandemic tension.

The COVID-19 pandemic has brought an entirely new approach to people's lives. The study highlights that it has inevitably been reflected in language with a considerable number of neologisms, in particular, in English. The neological properties were described with the particular attention to their functions in the discourse under consideration.

On the one hand, the innovative linguistic units denote the new phenomena of the pandemic chronicles, i. e. they are supposed to fulfil a communicative function. On the other hand, they are supposed to be a relatively suggestive linguistic unit that meet the pragmatic goals of the COVID-19 discourse.

It should be noted that neologisms are of multifaceted nature given their interpretation as new words, word combinations or previously existing linguistic units that have acquired a new meaning due to various transformations in society. They are

characterized by the typological diversity, dependence on extralinguistic factors, variability of novelty volume and different productive formation models.

The pragmatics of some coronavirus-related neologisms tends to decode the effect of unexpectedness in the verbalization of a particular concept to eliminate psychological stress. The research identifies a significant layer of neologisms formed by telescopic means, i. e. by means of amalgamation or fusion when parts of two or more words are combined to create a new word. It can be explained by the immanent suggestibility of such lexical units given their relatively creative structure.

In particular, the productivity of the following telescopic models is emphasized: 1) merging of the initial fragment (apocope) of one word and another word; 2) merging of the apocope of a word and the final fragment (apheresis) of another one; 3) combination of a non-shortened first word with the other apheresis.

The present paper also concentrates on analysing other productive formation models of coronaneologisms, e. g. compounding, affixation, semantic derivation based on metaphorization or semantic extension, etc.

Until now, the ludicity was considered as additional not the main feature of neologisms. However, the present study identifies the significant range of ludic units giving grounds to the finding that language consciousness currently tends not only to cover nomination needs but also seeks to minimize psychological and informational tension by means of non-standard linguistic tools.

In addition, English coronaneologisms bear evidence to the tendencies to intra- and rarely inter-categorical synonymy, exteriorization of the pragmatics to emphasize the common efforts, and the attempts to explain important concepts through creative and generalized ones.

The novelty of neologisms causes problems of lexicographic practice manifested in the difficulty to decode the meaning of a new linguistic unit. As provided in the study, this problem is solved due to the analysis of micro- and macro-context and/or structure. The potential of a particular translation approach depends on the structure of a neologism and the pragmatic conditionality of its use.

In the translation of neolexemes denoting new phenomena of society during the pandemic, a prominent place belongs to transcoding, descriptive translation, addition and modulation. In the translation of coronavirus-related neophrasemes, special attention in the study is drawn to the cases of explication along with the lexicographic procedures by means of descriptive translation and euphemization through modulation.

It should be noted that the main aspects complicating the process of coronavirus-related neolexemes and neophrasemes translation are their novelty causing problems of lexicographic practice, structural diversity, integrated mechanisms of metaphorization, and ludicity. On the other hand, the factors that facilitate this process include non-lacunar concepts denoted by coronaneologisms, visual reference and the partial description of a new concept directly in the discursive fragment.

Methodological part of the study analyses neologisms as an insightful linguistic material to integrate at English and translation classes. As provided in the methodological chapter, the main advantages to treat coronaneologisms as additional or dominant (within a separate thematic cycle) linguistic material while teaching foreign language and/or translation are defined by the following factors:

- 1) resonance of coronaneologisms and the pandemic situation in general (considering new language trends during English classes can be an effective methodological strategy in response to the coronavirus pandemic);
- 2) communicative value of coronaneologisms;
- 3) sociolinguistic aspect enabling students to establish the language consciousness trends in the context of the coronavirus spread and its prevention;
- 4) morphologically and communicative-pragmatically multifaceted neological space of the English COVID-19 discourse.

Moreover, the methodological chapter outlines the connected strategies to teach neologisms. The educational potential of connected learning while incorporating English coronaneologisms into the academic contexts of foreign language and translation teaching is justified by the conformity of its principles to the modern tendencies and, in particular, the imposed coronavirus-related restrictions. Marathon

as a form of connected activity facilitates systematical development of hard and soft skills while interacting with the neological space of the discourse under consideration.

Special attention was paid to the educational strategies ensuring the effectiveness of students' interaction with the coronavirus-related neological space. They include grouping neologisms according to the thematic and typological principles, consideration of internal and external factors of neologisms formation, visualization while explicating their meanings, discussions, and translation projects with peer review.

To sum up, the results of the study show that the multifaceted nature of the linguistic means involved, versatility of pragmatic components, and integrated mechanisms of semantic enrichment determine the translation specifics of English coronavirus-related neologisms. The results of the study bear evidence that under dramatic conditions language consciousness seeks to eliminate the negative dimensions of messages using the lexemes and phrasemes with positively verbalized concepts. It may be exteriorized by the creative structure and metaphorical expression.

Transcoding, descriptive translation, and modulation are of prominent productivity in the translation of the neologisms which exteriorize the above-mentioned tendencies. While teaching neologisms, one may employ the range of educational strategies correlating with the linguistic essence of neologisms and current trends in education met, in particular, by the theory of connectivism.

The practical value of the study lies in the fact that its findings can be employed while teaching lexicology, practice of translation, and while planning practical classes in foreign languages. Further study may lead to the comparative analysis of the suggested and other language consciousness tendencies, e. g. in response to the vaccination or post-coronavirus events, and the verification of the related translation strategies potential.

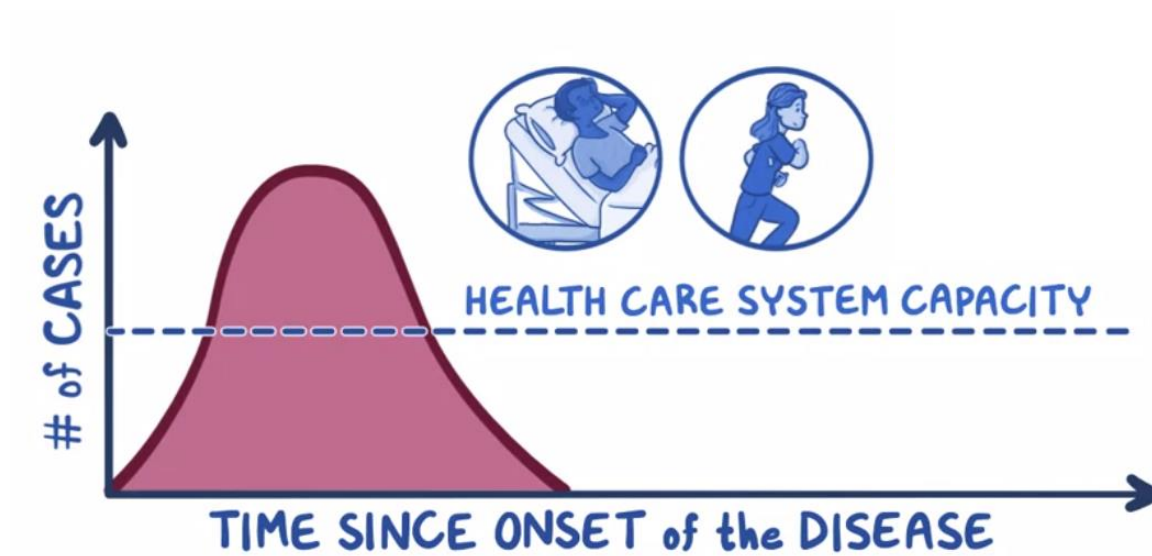
Key words: neologism, English COVID-19 discourse, methods of translation, neolexeme, neophraseme, coronaneologism, pandemic, connected teaching.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Рисунок А.1

Епідеміологічний графік на позначення стратегії вирівнювання кривої захворюваності на COVID-19

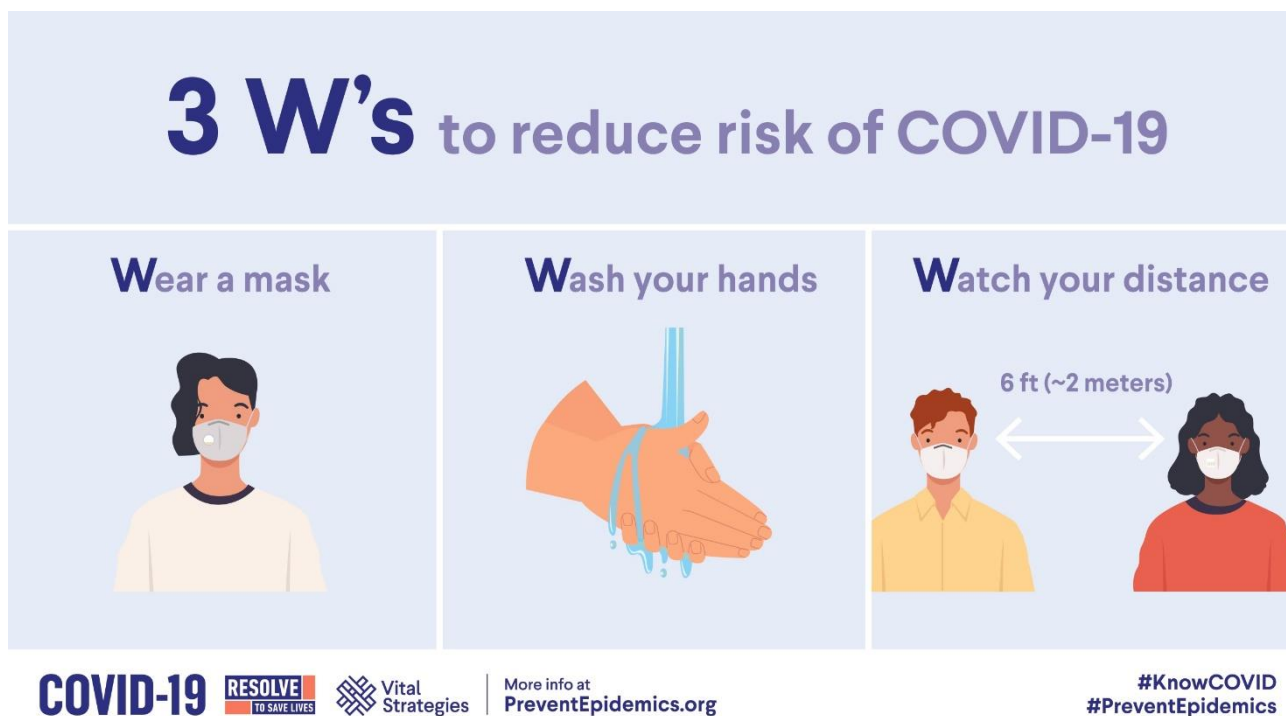

Джерело: [63].

ДОДАТОК Б

Рисунок Б.1

Вияв дискурсивної тенденції репрезентації складного й важливого через
консолідоване, креативне й візуалізоване

Джерело: [77].